

Nederlands
Handbal Verbond

Spelregels

Nederlands Handbal Verbond

Uitgave november 2010

(afgeleid van IHF regels)

Spelregels 1 juli 2010 (versie 1.0)

- Regel 1 Het speeloppervlak
- Regel 2 De speeltijd, het eindsignaal, de time-out
- Regel 3 De bal
- Regel 4 Het team, het wisselen, de uitrusting
- Regel 5 De doelverdediger
- Regel 6 Het doelgebied
- Regel 7 Het spelen van de bal, passief spel
- Regel 8 Handelen in strijd met de regels, overtredingen
- Regel 9 Het maken van een doelpunt
- Regel 10 De beginworp
- Regel 11 De inworp
- Regel 12 De uitworp
- Regel 13 De vrije worp
- Regel 14 De 7-meterworp
- Regel 15 Algemene aanwijzingen voor de uitvoering van worpen
- Regel 16 De straffen
- Regel 17 De scheidsrechters
- Regel 18 De tijdwaarnemer en de secretaris
- De uniforme IHF-gebaren
- Toelichting bij de spelregels
- Wisselzonereglement
- Richtlijnen voor speeloppervlakken en doelen

Spelregels 2010

Deze spelregels zijn een vertaling van de officiële spelregels van de Internationale Handbal Federatie (IHF).

Deze vertaling kwam tot stand onder verantwoordelijkheid van het NHV.

Ten behoeve van de leesbaarheid is slechts gebruik gemaakt van de mannelijke schrijfvormen.

Dit is een officiële uitgave van het
Nederlands Handbal Verbond / © NHV – 2010.
www.nhv.nl

Regel 1: Het speeloppervlak

1:1

Het speeloppervlak (zie afbeelding 1) is een rechthoek van 40 meter lang en 20 meter breed en omvat een speelveld en twee doelgebieden (zie 1:4 en 6). De lengtelijnen worden zijlijnen genoemd; de breedtelijnen heten achterlijnen en die tussen de doelpalen doellijnen.

Er moet een veiligheidszone langs het speeloppervlak zijn van minstens 1 meter naast de zijlijn en 2 meter achter de achterlijn.

De gesteldheid van het speeloppervlak mag niet in het voordeel van een team worden veranderd.

1:2

In het midden van beide achterlijnen staat een doel (zie afbeelding 2a en 2b). De doelen moeten vast verankerd zijn aan de grond of aan de muur en hebben een opening van 2 m hoog en 3 m breed.

De palen van het doel zijn door een dwarslat vast met elkaar verbonden. De achterzijde van de palen moet samenvallen met de achterzijde van de doellijn. Doelpalen en dwarslat moeten vierkant zijn (8 cm). Aan de drie vanuit het speelveld zichtbare zijden moeten zij geveerd zijn in twee contrasterende kleuren, die ook duidelijk tegen de achtergrond afsteken.

Elk doel moet voorzien zijn van een net. Dit moet zodanig zijn bevestigd, dat een in het doel geworpen bal normaliter in het doel blijft liggen.

1:3

Alle lijnen op het speelveld zijn integraal onderdeel van het vlak dat zij begrenzen. De doellijnen tussen de doelpalen zijn 8 cm breed (zie afbeelding 2a), alle andere lijnen zijn 5 cm breed.

Twee naast elkaar gelegen vlakken kunnen in plaats van door lijnen ook door kleurverschil van elkaar gescheiden worden.

1:4

Voor elk doel bevindt zich het doelgebied. Het doelgebied wordt door de doelgebiedlijn (6-meterlijn) als volgt begrensd:

a) Voor het doel wordt op een afstand van 6 m, evenwijdig aan de doellijn een 3 m lange lijn getrokken (gemeten van de achterkant van de doellijn tot de voorkant van de doelgebiedlijn);

b) Twee kwart cirkels van 6 m straal (gemeten vanaf de binnenkant aan de achterkant van de doelpaal) verbinden de 3 m lange lijn met de doellijn (zie afbeelding 1 en 2a).

1:5

De vrijworplijn (9-meterlijn) wordt op een afstand van 3 meter evenwijdig aan de doelgebiedlijn getrokken. De strepen van de vrijworplijn en die van de tussenruimtes meten 15 cm (figuur 1).

1:6

De 7-meterlijn is een één meter lange lijn voor het doel. Hij loopt evenwijdig aan de doellijn en wordt getrokken op een afstand van 7 m, gemeten vanaf de achterzijde van de doellijn tot aan de voorkant van de 7-meterlijn (afbeelding 1).

1:7

De doelverdedigersgrenslijn (4-meterlijn) is een 15 cm lange lijn voor het doel. Hij loopt evenwijdig aan de doellijn en wordt getrokken op een afstand van 4 m, gemeten vanaf de achterzijde van de doellijn tot aan de voorzijde van de 4-meterlijn. (afbeelding 1).

1:8

De middenlijn verbindt de middenpunten van de beide zijlijnen met elkaar (zie afbeelding 1 en 3).

1:9

De wissellijn (een deel van de zijlijn) loopt voor beide teams vanaf de middenlijn tot aan een punt op 4,5 m vanaf de middenlijn. Vanaf dit punt op de wissellijn wordt evenwijdig aan de middenlijn en aan beide zijde van de zijlijn een 15 cm lange lijn getrokken (afbeelding 1 en 3).

Opmerking:

Gedetailleerde aanwijzingen voor het speelveld en de doelen staan in de "Richtlijnen voor speelvelden en doelen" die als bijlage bij de oorspronkelijke Engels-, Frans- en Duitstalige versie van de spelregels zijn opgenomen (deze richtlijnen staan echter niet in de vertaling).

Afbeelding 1 Het speelloppervlak (zie bijlage afbeeldingen spelregels 2010 versie 1.0 NL)

Afbeelding 2a Het doel (zie bijlage afbeeldingen spelregels 2010 versie 1.0 NL)

Afbeelding 2b Doel - zijaanzicht (zie bijlage afbeeldingen spelregels 2010 versie 1.0 NL)

Afbeelding 3 De wissellijnen en de wisselruimte (zie bijlage afbeeldingen spelregels 2010 versie 1.0 NL)

De tafel voor de secretaris / tijdwaarnemer en de wisselbanken moeten zodanig worden opgesteld, dat de wissellijnen voor de secretaris / tijdwaarnemer te zien zijn.

De tafel moet in principe dichterbij de zijlijn staan dan de banken. Een minimale afstand van 50 cm tot de zijlijn moet in acht worden genomen.

Regel 2: De speeltijd, het eindsignaal, de time-out**De speeltijd****2:1**

De normale speeltijd voor alle teams met spelers van 16 jaar en ouder bedraagt 2 x 30 minuten. De pauze is normaal 10 minuten.

De normale speeltijd voor jeugdteams van 12-16 jaar bedraagt 2 x 25 minuten, voor jeugdteams van 8-12 jaar 2 x 20 minuten; in beide gevallen is de pauze normaal 10 minuten.

2:2

Is een wedstrijd na afloop van de reguliere speeltijd in een gelijkspel geëindigd en moet er tot een beslissing worden doorgespeeld, dan volgt er na een pauze van 5 minuten een verlenging van 2 x 5 minuten, met tussen de speelhelften een pauze van 1 minuut.

Is de wedstrijd na de eerste verlenging nog niet beslist, volgt er na een pauze van 5 minuten een tweede verlenging van

2 x 5 minuten, met tussen de speelhelften een pauze van 1 minuut.

Is er hierna nog geen beslissing, dan wordt de winnaar in overeenstemming met de bepalingen van het desbetreffende wedstrijdreglement vastgesteld.

In het geval er gebruik gemaakt wordt van 7-meterworpen om de wedstrijd te beslissen dient er gehandeld te worden volgens de procedure zoals die hieronder is weergegeven.

Commentaar

Indien het nemen van 7-meterworpen wordt gebruikt om een wedstrijd te beslissen, mogen hier alleen spelers aan deelnemen die aan het eind van de wedstrijd niet tijdelijk zijn uitgesloten en niet gediskwalificeerd zijn (zie ook regel 4:1 alinea 4). Elk team wijst 5 spelers aan. Deze spelers nemen ieder een 7-meterworp om en om met de spelers van het andere team. De teams zijn niet verplicht om tevoren de volgorde waarin de spelers de 7-meterworpen gaan nemen aan te geven.

Doelverdedigers mogen vrij gekozen worden uit de groep spelers die op dat moment gerechtigd zijn

om te spelen en er mag onbeperkt van doelverdediger gewisseld worden. Spelers mogen tijdens het nemen van de 7-meterworpen zowel als doelverdediger en als werper optreden.

De scheidsrechters beslissen welk doel gebruikt gaat worden.

De scheidsrechters tossen voor aanvang van het nemen van de 7-meterworpen. Het team dat de toss wint mag aangeven of zij als eerste of als tweede de 7-meterworpen begint te nemen. Als na de eerste ronde van 5 worpen er nog geen beslissing is gevallen, vangt het team dat de eerste serie als tweede heeft geworpen de volgende serie als eerste aan met werpen.

Bij zo'n vervolg, wijst ieder team opnieuw 5 spelers aan. Alle 5 de spelers of een aantal mogen dezelfde zijn als in de eerste ronde. Dit systeem van aanwijzen van 5 spelers gaat net zo lang door tot er een beslissing is gevallen. Echter de winnaar wordt nu bepaald zodra er een verschil in doelpunten is nadat elk team evenveel 7-meterworpen heeft genomen.

Spelers kunnen tijdens het nemen van de 7-meterworpen worden gediskwalificeerd in geval van grof of herhaald onsportief gedrag (16:6e). Als het in dat geval een speler betreft die is aangewezen in de groep van 5 spelers, om een 7-meterworp te nemen, dan moet het team een andere speler aanwijzen om te werpen.

Het eindsignaal

2:3

De speeltijd begint met het fluitsignaal voor de beginworp van de scheidsrechter en eindigt bij het automatische eindsignaal van de elektronische klok of het eindsignaal van de tijdwaarnemer. Klinkt één van deze signalen niet, dan fluit de scheidsrechter om aan te geven dat de speeltijd voorbij is (17:9).

Commentaar

Indien er geen elektronische klok met een automatisch eindsignaal beschikbaar is, gebruikt de tijdwaarnemer een tafelklok of een stopwatch en beëindigt hij het spel met een eindsignaal (18:2, 2de alinea).

2:4

Het in strijd handelen met de regels en onsportief gedrag, begaan voorafgaand of gelijktijdig met het eindsignaal (voor de pauze of het eind van de wedstrijd, als ook bij verlengingen) moeten worden bestraft, ook als de daarmee gepaard gaande vrije worp (volgens spelregel 13:1) of 7-meterworp pas genomen kan worden na het gegeven eindsignaal.

Zo dient ook de worp te worden overgenomen, als het signaal (voor de pauze, het eind van de wedstrijd, eveneens bij verlengingen) precies dan klinkt als de vrije worp of 7-meterworp wordt uitgevoerd of de bal al los is van de werper.

In beide situaties beëindigen de scheidsrechters de wedstrijd pas nadat de vrije worp of de 7-meterworp is genomen (of opnieuw is genomen) en het directe resultaat van de worp is afgewacht.

2:5

Bij het nemen (of overnemen) van vrije worpen zoals beschreven in spelregel 2:4 gelden speciale bepalingen ten aanzien van de plaats van spelers op het speelveld en het wisselen van spelers. Als uitzondering op de normale vrijheid van wisselen zoals omschreven in spelregel 4:4, is de enige spelerswissel die is toegestaan een wissel van één speler van het team dat de worp moet gaan nemen. Overtredingen worden bestraft volgens spelregel 4:5, 1ste alinea. Verder dienen de medespelers van de werper op minimaal 3 meter afstand van de werper te blijven, dit als aanvulling op de regel dat zij achter de vrijeworplijn van de tegenstander moeten blijven. (13:7, 15:6; zie ook toelichting 1).

De plaats van de verdedigende spelers is bepaald in spelregel 13:8.

2:6

Bij de onder regel 2:4 en 2:5 beschreven omstandigheden kan aan een speler of een teamofficial wegens het in strijd handelen met de regels of wegens onsportief gedrag, tijdens de uitvoering van de

vrije worp of de 7-meterworp, een persoonlijke straf gegeven worden. Het in strijd handelen met de regels kan echter geen vrije worp in de andere richting tot gevolg hebben.

2:7

Constateren de scheidsrechters, dat de tijdwaarnemer de wedstrijd te vroeg met het eindsignaal (voor de pauze of het einde van de wedstrijd, eveneens bij verlengingen) heeft beëindigd, dan zijn zij verplicht de spelers op het speelveld te houden om de nog resterende speeltijd te laten spelen.

Bij de hervatting van het spel is het balbezit voor het team dat in balbezit was op het moment dat het te vroege fluitsignaal klonk. Was de bal niet in het spel dan wordt de wedstrijd hervat met de bij de spelsituatie behorende worp. In overige situaties is regel 13:4a-b van toepassing.

Heeft de eerste helft van een wedstrijd (of van een verlenging) te lang geduurd, dan moet de tweede helft met de te veel gespeelde tijd worden ingekort. Heeft de tweede helft van een wedstrijd (of van een verlenging) te lang geduurd, dan kunnen de scheidsrechters niets meer aan de situatie veranderen.

De time-out

2:8

Een time-out is verplicht indien:

- a) een 2-minuten uitsluiting of een diskwalificatie wordt gegeven;
- b) een teamtime-out wordt toegekend;
- c) er door de tijdwaarnemer of de waarnemer een fluitsignaal wordt gegeven;
- d) overleg tussen de scheidsrechters noodzakelijk is overeenkomstig met spelregel 17:7.

Afhankelijk van de omstandigheden wordt een time-out normaliter ook in bepaalde andere situaties gegeven (toelichting 2).

Handelen in strijd met de regels gedurende een time-out wordt op dezelfde wijze bestraft als het handelen in strijd met de regels gedurende de speeltijd (16:10).

2:9

In principe bepalen de scheidsrechters wanneer de klok wordt stilgezet en opnieuw gestart in relatie met een time-out. De speeltijdonderbreking moet aan de tijdwaarnemer worden aangegeven door middel van drie korte fluitsignalen en gebaar 15.

Echter, in die gevallen dat een time-out verplicht moet worden gegeven als het spel wordt onderbroken door het fluitsignaal van de tijdwaarnemer of waarnemer (2:8b-c), is de tijdwaarnemer verplicht de klok direct stop te zetten, zonder de bevestiging af te wachten van de scheidsrechters.

Na een time-out moet de wedstrijd altijd worden hervat met een fluitsignaal van de scheidsrechters (15:5b).

Commentaar

Een fluitsignaal van de tijdwaarnemer of de waarnemer heeft tot gevolg dat de wedstrijd wordt stilgelegd. Zelfs als de scheidsrechters (en de spelers) zich niet direct realiseren dat de wedstrijd is gestopt, is elke actie die plaatsvindt op het speelveld na dit fluitsignaal ongeldig. Dit betekent dat wanneer er een doelpunt wordt gescoord na het fluitsignaal van de tafel, het doelpunt moet worden afgekeurd. Overeenkomstig zijn ook beslissingen ongeldig bij het toekennen van worpen (7-meterworp, vrije worp, inworp, beginworp of uitworp). De wedstrijd dient in plaats hiervan te worden hervat op een wijze die overeenkomt met de situatie die bestond toen de tijdwaarnemer of de waarnemer floot. (hierbij moet in acht worden genomen, dat een speciale reden voor het ingrijpen een team time-out of een foute wissel kan zijn).

Echter, elke persoonlijke bestraffing die door de scheidsrechters wordt gegeven, tussen het moment van fluiten vanaf de tafel en het stoppen van de actie door de scheidsrechters, blijft geldig. Dit geldt ongeacht de aard van de overtreding en ongeacht de zwaarte van de bestraffing.

2:10

Elk team heeft per speelhelft van de reguliere speeltijd recht op een team time-out van 1 minuut, echter niet bij verlengingen (toelichting 3).

Regel 3: De bal**3:1**

De bal heeft een omhulsel van leer of kunststof. De bal moet rond zijn. Het buitenmateriaal van de bal mag niet glanzend of glad zijn (17:3).

3:2

De onderscheiden spelerscategorieën moeten ballen gebruiken met omvang en gewicht, zoals hieronder aangegeven:

- 58-60 cm en 425-475 g (IHF-maat 3) voor herenseniores en heren A-jeugd;
- 54-56 cm en 325-375 g (IHF-maat 2) voor damesseniores, dames A-jeugd en B-jeugd en heren B-jeugd en C-jeugd;
- 50-52 cm en 290-330 g (IHF-maat 1) voor dames C-jeugd en dames en heren D-jeugd.

Commentaar

Het "IHF-ballenreglement" bevat de technische eisen welke voor ballen gelden, die bij alle officiële internationale wedstrijden gebruikt worden.

Deze spelregels bevatten geen maten en gewichten voor ballen die gebruikt worden voor "minihandbal".

3:3

Bij elke wedstrijd moeten minstens twee ballen beschikbaar zijn. De reserve ballen moeten gedurende de wedstrijd bij de tafel van de secretaris / tijdwaarnemer direct beschikbaar zijn. De ballen moeten voldoen aan het gestelde in regels 3:1 en 3:2.

3:4

De scheidsrechters beslissen wanneer een reservebal wordt ingezet. In dat geval moet de reservebal direct in het spel worden gebracht, dit om de spelonderbreking zo kort mogelijk te houden en zo een time-out te vermijden.

Regel 4: Het team, het wisselen, de uitrusting, blessure speler**Het team****4:1**

Een team bestaat uit maximaal 14 spelers.

Op het speeloppervlak mogen zich gelijktijdig ten hoogste 7 spelers bevinden. De overige spelers zijn wisselerspelers.

Gedurende de gehele wedstrijd moet één speler van het team zich als doelverdediger op het speeloppervlak bevinden. Een speler die als doelverdediger is aangewezen, mag te allen tijde de plaats als veldspeler innemen (let echter op regel 8:5 commentaar 2° alinea), zoals een veldspeler ook te allen tijde de plaats van doelverdediger mag innemen (let echter op regel 4:4 en 4:7).

Bij aanvang van een wedstrijd dienen zich minstens 5 spelers op het speeloppervlak te bevinden.

Het aantal spelers van een team, mag gedurende de gehele wedstrijd inclusief de verleningen altijd tot 14 worden aangevuld.

Daalt het aantal spelers van een team gedurende de wedstrijd beneden de 5, dan kan er worden doorgespeeld. Het wordt aan het oordeel van de scheidsrechters overgelaten, of en wanneer de wedstrijd moet worden gestaakt (17:12).

4:2

Gedurende een wedstrijd mogen slechts 4 teamofficials van een team aanwezig zijn. Deze teamofficials mogen gedurende de wedstrijd niet worden vervangen. Eén van de teamofficials dient als verantwoordelijke teamofficial te worden aangewezen. Slechts aan deze teamofficial is het toegestaan in gesprek te treden met de secretaris / tijdwaarnemer of de scheidsrechters (zie echter toelichting 3; team time-out).

Over het algemeen is het een teamofficial niet toegestaan om het speelveld te betreden. Inbreuk op deze regel moet als onsportief gedrag worden bestraft (8:7, 16:1b, 16:3e en 16:6c). De wedstrijd wordt hervat met een vrije worp voor de tegenpartij (13:1a-b; zie echter toelichting 7).

De verantwoordelijke teamofficial is er voor verantwoordelijk, dat er zich bij het begin van de wedstrijd geen andere personen dan de (maximaal 4) geregistreerde teamofficials en de spelers die gerechtigd zijn om te spelen (zie 4:3) in de wisselzone bevinden. Een overtreding van deze regel leidt tot een progressieve bestraffing voor de teamverantwoordelijke official (16:1b, 16:3e, en 16:6c).

4:3

Een speler of teamofficial is gerechtigd om aan de wedstrijd deel te nemen, als hij bij het beginsignaal aanwezig is en op het wedstrijdformulier is bijgeschreven.

Spelers en teamofficials die na het begin van de wedstrijd arriveren, moeten van de secretaris / tijdwaarnemer toestemming krijgen, alvorens zij aan de wedstrijd deel kunnen nemen en zij moeten op het wedstrijdformulier worden bijgeschreven.

Een speelgerechtigde speler mag op elk gewenst moment het speelveld via de eigen wissellijn betreden (zie echter spelregel 4:4 en 4:6).

De verantwoordelijke teamofficial dient ervoor te zorgen, dat alleen speelgerechtigde spelers het speelveld betreden. Bij overtreding dient de teamverantwoordelijke official te worden bestraft voor onsportief gedrag (13:1a-b, 16:1b, 16:3e, en 16:6c; zie echter toelichting no. 7).

Het wisselen van spelers

4:4

Wisselers mogen gedurende de wedstrijd op elk moment en herhaald (zie echter spelregel 2:5), zonder melding aan de secretaris / tijdwaarnemer, worden ingezet, indien de te vervangen spelers het speelveld hebben verlaten (4:5).

Het verlaten en betreden van het speelveld mag alleen via de eigen wissellijn plaatsvinden (4:5). Dit geldt ook voor het wisselen van de doelverdediger (zie ook 4:7 en 14:10).

De regels met betrekking tot het wisselen zijn ook bij een time-out (uitgezonderd een team time-out) van toepassing.

*** Commentaar**

Het doel van de wissellijn is zorg te dragen voor een eerlijk en ordelijk verloop van spelerswissels. Het is niet bedoeld bestraffing in andere situaties te veroorzaken, bijvoorbeeld daar waar een speler op onschuldige wijze en zonder de intentie hier voordeel uit te halen over de zijlijn of achterlijn stapt (onder andere om water of een handdoek te pakken juist buiten de wisselzone, of het op sportieve wijze verlaten van het veld bij de wisselbank, na een uitsluiting te hebben ontvangen, juist buiten de 15 cm. lijn) Tactisch en oneigenlijk gebruik van het gebied buiten het veld wordt afzonderlijk behandeld in spelregel 7:10.

4:5

Een wisselfout moet met een 2-minuten uitsluiting voor de betreffende speler worden bestraft. Begaan in een bepaalde situatie meerdere spelers tegelijkertijd een wisselfout, dan moet slechts de

eerste speler die in strijd met de regels handelde, worden bestraft.

De wedstrijd wordt hervat met een vrije worp voor de tegenpartij (13:1a-b; zie echter toelichting 7).

4:6

Betreedt een extra speler het speelveld zonder dat een spelerswissel plaatsvindt, of grijpt een speler vanuit het wisselgebied onrechtmatig in het spelgebeuren in, dan krijgt deze speler een 2-minuten uitsluiting. Het team moet voor de eerstvolgende twee minuten met een speler minder op het speelveld spelen.

Betreedt een tijdelijk uitgesloten speler gedurende de tijd van uitsluiting het speelveld, dan krijgt deze speler opnieuw een 2-minuten uitsluiting, die direct ingaat. Het team moet gedurende de resttijd van de oorspronkelijke uitsluiting met een extra speler op het speelveld verminderd worden.

De wedstrijd wordt in beide gevallen hervat met een vrije worp voor de tegenpartij (13:1a-b; toelichting 7).

De uitrusting

4:7

Alle veldspelers van een team dienen gelijke speelkleding te dragen. De combinatie van kleur en ontwerp van de kleding van beide teams moet zodanig zijn, dat de teams duidelijk te onderscheiden zijn. Alle spelers, van een team, die de positie van doelvredediger innemen moeten een shirt dragen van dezelfde kleur. De kleur dient duidelijk af te steken tegen de kleuren van beide teams en van de doelvredediger(s) van het andere team (17:3).

4:8

De spelers moeten op de rug een rugnummer dragen van minstens 20 cm hoog en op de borst een borstnummer van minstens 10 cm hoog. De nummering moet van 1 tot 99 lopen. Een speler die wisselt tussen de positie van veldspeler en doelvredediger dient in beide posities hetzelfde nummer te dragen.

De kleur van de nummers moet goed afsteken ten opzichte van kleur en ontwerp van de speelkleding.

4:9

De spelers zijn verplicht om sportschoenen te dragen.

Het dragen van voorwerpen die spelers in gevaar kunnen brengen is niet toegestaan. Hieronder wordt verstaan: hoofdbescherming, gezichtsmaskers, armbanden, polshorloges, (hals)kettingen, oorsieraden, zichtbare piercings, brillen zonder hoofdband of met een vast montuur en alle andere voorwerpen welke een gevaar kunnen opleveren (17:3).

Spelers die niet aan deze voorwaarden voldoen mogen niet meespelen, totdat het probleem verholpen is.

Platte ringen, kleine oorbellen en zichtbare piercings mogen worden toegestaan zolang ze zodanig worden ingetapet, dat ze geen gevaar meer opleveren voor andere spelers. Het dragen van voorhoofdsbanden, hoofddoeken en aanvoerdersbanden van zacht materiaal is toegestaan.

Blessure speler

4:10

Een speler die bloedt of die bloed aan lichaam of speelkleding heeft, moet het speelloppervlak direct en op eigen initiatief (door middel van een reguliere spelerswissel) verlaten, om het bloeden te stelpen, de wond af te dekken en lichaam en speelkleding te reinigen. Daarna mag hij pas het speelveld weer betreden.

Een speler die in dit verband de aanwijzingen van de scheidsrechters niet opvolgt, maakt zich schuldig aan onsportief gedrag (8:7, 16:1b en 16:3d).

4:11

In geval van een blessure mogen de scheidsrechters toestemming geven (door handgebaren 15 en 16) aan twee personen, die gerechtigd zijn om aan de wedstrijd deel te nemen (zie 4:3), om het speelveld te betreden bij een time-out, dit uitsluitend om de geblesseerde speler van hun team te assisteren.

Indien verder nog personen het veld betreden nadat de twee personen al het veld betreden hebben, dient dit bestraft te worden als onreglementair betreden van het veld, in geval het een speler betreft conform spelregels 4:6 en 16:3a en indien het een teamofficial betreft conform spelregels 4:2, 16:1b, 16:3e en 16:6c. Indien een persoon aan wie toestemming is verleend om het veld, volgens regel 4:11 1^e alinea, te betreden, in plaats van de geblesseerde speler gaat assisteren, instructies gaat geven aan spelers, tegenstanders of scheidsrechters gaat benaderen, dan dient hij bestraft te worden als zijnde schuldig aan onsportief gedrag (16:1b, 16:3d-e, en 16:6c).

Regel 5: De doelverdediger**Het is de doelverdediger toegestaan:****5:1**

bij het afweren in het doelgebied de bal met alle lichaamsdelen aan te raken;

5:2

zich in het doelgebied met de bal, los van de aan veldspelers opgelegde beperkingen (regel 7:2-4, 7:7) te bewegen. Hij mag echter de uitvoering van de uitworp niet vertragen (6:4-5, 12:2 en 15:5b);

5:3

het doelgebied zonder bal te verlaten en op het speelveld mee te spelen; voor hem gelden in dat geval de spelregels voor de in het veld spelende spelers;

het doelgebied wordt als verlaten beschouwd, zodra de doelverdediger met een deel van het lichaam de vloer (veld) buiten de doelgebiedlijn aanraakt (behalve in situaties zoals beschreven in regel 8:5 commentaar alinea 2).

5:4

het doelgebied, met de niet onder controle gebrachte bal, te verlaten en daar verder te spelen.

Het is de doelverdediger niet toegestaan:**5:5**

bij het afweren, de tegenstander in gevaar te brengen (8:3, 8:5, 8:5 commentaar, 13:1b);

5:6

het doelgebied met de onder controle gebrachte bal te verlaten; dit heeft een vrije worp tot gevolg (volgens 6:1, 13:1a en 15:7, 3de alinea); indien de scheidsrechters hadden gefloten voor de uitvoering van de uitworp; in andere gevallen dient de uitworp gewoon opnieuw genomen te worden (15:7, 2de alinea); zie echter de interpretatie van voordeel in 15:7, als de doelverdediger de bal gaat verliezen nadat hij met de bal in de hand de doelgebiedlijn is gepasseerd);

5:7

de buiten het doelgebied op de grond liggende of rollende bal aan te raken, zolang hij zich in het doelgebied bevindt (6:1, 13:1a);

5:8

de buiten het doelgebied op de grond liggende of rollende bal in het doel gebied te halen (6:1, 13:1a);

5:9

met de bal vanuit het speelveld in het doelgebied terug te keren (6:1, 13:1a);

5:10

de zich in de richting van het speelveld bewegende bal met het onderbeen of de voet aan te raken (13:1a);

5:11

bij de uitvoering van een 7-meterworp de doelverdedigersgrenslijn (4-meterlijn) of de verlening aan beide zijden daarvan te overschrijden, voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten (14:9).

Commentaar

Zolang de doelverdediger een voet achter of op de doelverdedigersgrenslijn (4-meterlijn) op de grond heeft, is het hem toegestaan, de andere voet of een ander lichaamsdeel in de lucht over deze lijn te bewegen.

Regel 6: Het doelgebied**6:1**

Het doelgebied mag alleen door de doelverdediger worden betreden (zie echter 6:3). Het doelgebied, inclusief de doelgebiedlijn, is betreden zodra het door een veldspeler met een deel van het lichaam wordt aangeraakt.

6:2

Bij het betreden van het doelgebied door een veldspeler moet als volgt worden beslist:

- a. uitworp, indien een veldspeler van het aanvallende team met de bal het doelgebied betreedt, of zonder bal het doelgebied betreedt en hieruit voordeel behaalt (12:1);
- b. vrije worp, indien een veldspeler van het verdedigende team het doelgebied betreedt en hieruit voordeel behaalt, echter zonder hierbij een doelkans te verhinderen (13:1b, zie ook 8:7f);
- c. 7-meterworp, indien een veldspeler van het verdedigende team het doelgebied betreedt en hierdoor een vrije doelkans verhindert (14:1a). Voor een juiste toepassing van het begrip van deze regel moet er duidelijk sprake zijn van het stappen in het doelgebied en niet van het raken van het doelgebied.

6:3

Het betreden van het doelgebied wordt niet bestraft:

- a. wanneer een speler, nadat hij de bal heeft gespeeld, het doelgebied betreedt, voor zover dit voor de tegenstander geen nadeel oplevert;
- b. wanneer een speler van één van de teams, zonder bal het doelgebied betreedt en hij zich daardoor geen voordeel verschaft.

6:4

De bal wordt geacht niet meer in het spel te zijn, als de doelverdediger de bal in de hand en onder controle heeft, binnen zijn doelgebied (12:1). De bal moet weer in het spel worden gebracht door een uitworp (12:2).

6:5

De bal blijft in het spel wanneer hij in het doelgebied over de grond rolt. Hij is in het bezit van het team van de doelverdediger en alleen de doelverdediger mag hem aanraken. De doelverdediger mag hem oppakken, waardoor de bal niet meer in het spel is en dan weer in het spel moet worden gebracht overeenkomstig regel 6:4 en 12:1-2 (zie echter 6:7b). Een vrije worp (13:1a) wordt gegeven als de bal, terwijl hij rolt, wordt aangeraakt door een ploeggenoot van de doelverdediger (zie echter 14:1a in samenhang met toelichting 6c). Het spel wordt hervat met een uitworp (12:1 (III)) als de bal

wordt aangeraakt door een tegenstander.

De bal is niet meer in het spel zo gauw de bal stil ligt op de grond in het doelgebied (12:1 (II)). Hij is dan in het bezit van het team van de doelvredediger en alleen de doelvredediger mag hem aanraken. De doelvredediger is verplicht de bal op te pakken en weer in het spel te brengen overeenkomstig regel 6:4 en 12:2 (zie echter 6:7b). Het blijft een uitworp wanneer de bal wordt aangeraakt door een andere speler van beide teams (12:1 2^e alinea, 13:3).

Een bal die zich boven het doelgebied in de lucht bevindt, mag niet in acht name van de regels 7:1 en 7:8 gespeeld worden.

6:6

Raakt een speler van het verdedigende team bij een verdedigingsactie de bal en wordt deze door de doelvredediger gevangen of blijft deze in het doelgebied liggen, dan wordt de wedstrijd voortgezet met een uitworp (6:4-5).

6:7

Wanneer de bal het eigen doelgebied in wordt gespeeld, moet als volgt worden beslist:

- a. doelpunt, als de bal de doellijn passeert;
- b. vrije worp, als de bal in het doelgebied blijft liggen, of als de doelvredediger de bal aanraakt, zonder dat deze in het doel belandt (13:1b);
- c. inworp, als de bal over de achterlijn gaat (11:1);
- d. doerspelen, als de bal het doelgebied doorkruist en weer in het speelveld terugkomt, zonder dat de doelvredediger deze aanraakt.

6:8

Een bal die uit het doelgebied terugkomt in het speelveld, blijft in het spel.

Regel 7: Het spelen van de bal, passief spel

Het spelen van de bal

Het is toegestaan:

7:1

de bal met gebruikmaking van handen (open of gesloten), armen, hoofd, bovenbeen en knieën, te werpen, te vangen, te stoppen, te stoten of te slaan;

7:2

de bal maximaal 3 seconden vast te houden, ook wanneer deze op de grond ligt (13:1a);

7:3

met de vastgehouden bal hoogstens 3 passen te maken (13:1a); een pas is gemaakt:

- a. wanneer een met beide voeten op de grond staande speler een voet optilt en deze weer neerzet of een voet van een plaats naar een andere plaats beweegt;
- b. wanneer een speler met slechts één voet de grond raakt, de bal vangt en daarna met de andere voet de grond raakt;
- c. wanneer een speler na een sprong met een voet de grond aanraakt en daarna met dezelfde voet een sprong uitvoert of de grond met de andere voet aanraakt;
- d. wanneer een speler na een sprong met beide voeten tegelijk de grond aanraakt en daarna een voet optilt en weer neerzet of een voet van een plaats naar een andere beweegt.

Commentaar

Valt een speler met de bal op de grond, glijdt dan uit, staat dan op met de bal om verder te spelen

dan is dat geheel volgens de regels. Dit geldt ook als hij naar een bal duikt, hem controleert, opstaat en dan weer verder speelt.

7:4

De bal zowel op de plaats als in de loop

- a. éénmaal te stuiten en met één of beide handen weer te vangen;
- b. herhaaldelijk met één hand te tippen en daarna met één of met beide handen weer te vangen of op te rapen;
- c. de bal met één hand over de grond herhaalt voort te rollen en daarna met één of beide handen weer te vangen of op te rapen.

Zodra de bal daarna met één hand of beide handen wordt vastgepakt, moet hij binnen 3 seconden, respectievelijk na ten hoogste 3 passen (13:1a) worden afgespeeld.

Het tippen of stuiten van de bal begint wanneer de speler met enig lichaamsdeel de bal aanraakt en naar de grond speelt.

Wanneer de bal een andere speler of het doel geraakt heeft, is opnieuw tippen of stuiten en vangen toegestaan (zie echter 14:6).

7:5

de bal van de ene hand in de andere over te nemen;

7:6

de bal knielend, zittend of liggend verder te spelen; dit betekent dat het toegestaan is om vanuit zo'n positie een worp uit te voeren (bijvoorbeeld een vrije worp), indien aan de randvoorwaarden uit spelregel 15:1 is voldaan, inclusief de randvoorwaarde dat één deel van de voet constant contact moet houden met de vloer.

Het is niet toegestaan:

7:7

nadat de bal onder controle is gebracht, de bal meer dan éénmaal aan te raken, tenzij deze in de tussentijd de grond, een andere speler of het doel heeft geraakt (13:1a); echter het meer dan éénmaal aanraken van de bal blijft strafvrij, indien de speler onhandig tracht de bal te vangen, met andere woorden er niet direct in slaagt om de bal onder controle te krijgen bij het vangen of stoppen van de bal.

7:8

de bal met de voet of het onderbeen aan te raken, tenzij deze er door een tegenstander tegenaan wordt gegooid (13:1a-b; zie ook 8:7e).

7:9

Raakt de bal een scheidsrechter op het speeloppervlak, dan wordt er verder gespeeld.

7:10

Als een speler met de bal zich buiten het speelveld begeeft, met één of beide voeten (terwijl de bal binnen het speelveld blijft), bijvoorbeeld om een tegenstander te passeren, dan volgt een vrije worp voor de tegenstander (13:1a).

Als een speler van het team dat in balbezit is, zich opstelt buiten het speelveld, dan moeten de scheidsrechters aan de speler aangeven dat hij in het speelveld moet komen. Als de speler dit niet doet of als een dergelijke actie later wordt herhaald door hetzelfde team, dan volgt een vrije worp voor de tegenstander (13:1a) zonder voorafgaande waarschuwing.

Deze acties leiden niet tot persoonlijke straffen zoals bedoeld in spelregel 8 en 16.

Passief spel:

7:11

Het is niet toegestaan om de bal in het bezit van het eigen team te houden zonder dat er een herkenbare poging wordt gedaan om aan te vallen of tot een schot op het doel te komen. Eveneens is het niet toegestaan om herhaaldelijk de uitvoering te vertragen van een beginworp, vrije worp, inworp, of uitworp van het eigen team (zie toelichting no. 4). Dit wordt beschouwd als passief spel, hetgeen bestraft moet worden met een vrije worp tegen het team dat in balbezit is, tenzij de tendens tot passiviteit ophoudt (13-1a).

De vrije worp moet worden genomen op de plaats waar de bal zich bevond op het moment dat het spel werd onderbroken.

7:12

Als er een mogelijke tendens naar passief spel herkenbaar wordt, wordt het waarschuwingsteken (gebaar 17) gegeven. Dit geeft het balbezittende team de gelegenheid om de wijze van aanvallen te wijzigen, teneinde balverlies te vermijden. Indien de wijze van aanvallen, na het tonen van het waarschuwingsteken, niet verandert, of er geen worp op het doel wordt uitgevoerd, wordt een vrije worp tegen het balbezittende team gegeven (zie toelichting 4).

In bepaalde situaties (bijvoorbeeld het opzettelijk voorbij laten gaan van een vrije doelkans) kunnen de scheidsrechters, ook zonder vooraf het waarschuwingsteken te tonen, besluiten een vrije worp te geven tegen de balbezittende partij.

Regel 8: Overtredingen en onsportief gedrag.**Acties, die zijn toegestaan.****Het is toegestaan:****8:1**

- a) de bal met geopende hand uit de hand van een tegenspeler te spelen;
- b) met gebogen armen lichaamscontact te maken met een tegenspeler en hem zo te controleren en te begeleiden;
- c) de romp te gebruiken om een tegenspeler te sperren in een strijd om posities in de ruimte.

Commentaar:

Sperren betekent: een tegenspeler verhinderen in de vrije ruimte te lopen. Een sper zetten, het gedrag tijdens het sperren en het oplossen van een sper moet, in principe, passief t.o.v. een tegenspeler gebeuren. (zie echter 8:2b).

Overtredingen, die normaal gesproken, niet tot een persoonlijke straf leiden (let hierbij echter op de beoordelingscriteria 8:3 a-d)**Het is niet toegestaan:****8:2**

- a) de bal uit de handen van een tegenspeler te trekken of te slaan;
- b) de tegenspeler te sperren met armen, handen of benen of hem weg te dringen door het gebruik van het lichaam. Hiertoe behoort ook het gevaarlijke gebruik van ellebogen bij het innemen van een uitgangspositie of tijdens een beweging;
- c) een tegenspeler vast te houden (bij het lichaam of het shirt), zelfs als hij gewoon verder kan spelen
- d) tegen de tegenspeler aan te lopen of tegen hem aan te springen.

Overtredingen, die tot een persoonlijke straf leiden volgens regel 8:3-6.**8:3**

Overtredingen, waarbij de actie overwegend of uitsluitend op het lichaam van een tegenspeler is gericht, moeten tot een persoonlijke straf leiden. Dit betekent, dat de vrije worp of de 7-meterworp minstens gepaard moet gaan met een progressieve straf, te beginnen met een waarschuwing (16:1a), daarna een 2-minuten uitsluiting (16:3b) en een diskwalificatie (16:6d).

Voor zwaardere overtredingen, zijn er 3 andere strafniveaus, die gebaseerd zijn op de daarna genoemde beoordelingscriteria:

- overtredingen, die direct bestraft moeten worden met een 2-minuten uitsluiting (8:4);
- overtredingen, die met een diskwalificatie bestraft worden (8:5);
- overtredingen, die met een diskwalificatie én een schriftelijk rapport bestraft worden (8:6).

De beoordelingscriteria :

Bij de beoordeling tot welke persoonlijke straffen de overtredingen voeren, zijn de volgende beoordelingscriteria van toepassing, die afhankelijk van de situatie ook te combineren zijn:

- a. **De positie** die de speler, die de overtreding maakt, inneemt, t.o.v. de tegenspeler. (frontaal, van opzij of van achteren);
- b. **Het lichaamsdeel**, waarop de actie is gericht (bovenlichaam, werparm, benen, hoofd/keel/nek);
- c. **De dynamiek** van de overtreding (hoe intensief was het illegale lichaamscontact en/of de overtreding tegen de tegenspeler, die in volle beweging is);
- d. **Het effect** van de overtreding:
  - de uitwerking op het lichaam of op de balcontrole,
  - de beperking of verhindering van de bewegingsvrijheid,
  - het verhinderen van de voortgang van het spel.

Voor de beoordeling van de overtreding is ook de spelsituatie relevant (Is er bijvoorbeeld: sprake van een schotactie, mogelijkheid tot vrijkomen, of situatie met hoge loopsnelheid).

Overtredingen, die direct bestraft moeten worden met een 2-minuten uitsluiting.

8:4

In bepaalde gevallen is de straf een directe 2-minuten-uitsluiting, ongeacht of de betreffende speler vooraf een waarschuwing heeft gehad. Dat geldt vooral voor die overtredingen, waarbij de schuldige speler niet let op het eventuele gevaar voor de opponent (let ook op 8:5 en 8:6);

Rekening houdend met de beoordelingscriteria onder 8:3 zijn bijvoorbeeld de volgende overtredingen mogelijk:

- a. overtredingen begaan met hoge intensiteit of tegen een tegenspeler die op volle snelheid is;
- b. een tegenspeler lang vasthouden, neerdrukken of naar de grond trekken;
- c. overtredingen tegen hoofd, keel of nek;
- d. harde slagen tegen de romp of de werparm;
- e. proberen de tegenspeler uit balans te brengen, zodat hij de lichaamscontrole verliest (bijvoorbeeld door het been of de voet te grijpen van een springende speler); (zie echter 8:5a);
- f. met grote snelheid tegen een tegenspeler aanlopen of springen.

Overtredingen, die direct bestraft moeten worden met diskwalificatie.

8:5

Een speler die een opponent zodanig aanvalt, dat daarmee zijn gezondheid in gevaar brengt, dient te worden gediskwalificeerd. (16:6a) Dit gevaar is een gevolg van de hoge intensiteit van de aanval of een gevolg van het feit, dat de tegenspeler totaal onvoorbereid is op de overtreding en daardoor zichzelf niet kan beschermen (zie onderstaand commentaar bij deze regel 8:5).

Naast de criteria van 8:3 en 8:4 zijn ook de volgende beoordelingscriteria van toepassing:

- a. Het werkelijk verliezen van de lichaamscontrole tijdens de loop of tijdens het springen, of tijdens een werp- of schotactie;
- b. Een bijzonder agressieve actie tegen een lichaamsdeel van de tegenspeler, speciaal tegen het gezicht, keel of nek; (intensiteit van het contact);
- c. Het meedogenloze karakter van het gedrag dat een speler toont, die de overtreding begaat.

Commentaar:

Ook overtredingen, die gepaard gaan met gering lichaamscontact kunnen zeer gevaarlijke uitwerking hebben en tot ernstige blessures leiden op een moment, dat een speler zich in loop of sprong bevindt en niet in staat is zich te beschermen.

In een dergelijk geval is niet de intensiteit van het contact de basis voor de straf, maar het gevaar voor de tegenspeler bepalend voor de directe diskwalificatie.

Dit is ook van toepassing, als een doelverdediger het doelgebied verlaat om de bal te vangen, die bestemd is voor een tegenspeler. De keeper draagt dan de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van een voor de gezondheid van de tegenspeler gevaarlijke situatie.

Hij zal dan moeten worden gediskwalificeerd, als hij:

- a. in balbezit komt, maar tijdens zijn actie een botsing met de tegenspeler veroorzaakt;
- b. de bal niet kan bereiken of onder controle kan brengen en daarbij een botsing met de tegenstander veroorzaakt.

Als de scheidsrechter in een dergelijke situatie ervan overtuigd is, dat de tegenspeler, zonder deze illegale actie van de doelverdediger, de bal zou hebben bereikt, moet hij ook een 7-meterworp toekennen.

Diskwalificatie op grond van een meedogenloze, bijzonder gevaarlijke, opzettelijke of valse actie (en die ook een schriftelijk rapport vereist).

8:6

Als de scheidsrechter een actie inschatten als meedogenloos, bijzonder gevaarlijk, opzettelijk of vals, dan moeten zij na de wedstrijd ook een schriftelijk rapport indienen, zodat de verantwoordelijke autoriteiten in staat zijn om een beslissing tot verdere maatregelen te nemen.

Richtlijnen en karakteristieken, die de beoordelingscriteria van regel 8:5 kunnen aanvullen zijn:

- a. een meedogenloze of bijzonder gevaarlijke actie;
- b. een opzettelijke of valse actie, die in geen enkele verhouding staat met de spelsituatie.

Commentaar:

Als er tijdens de laatste minuut van de wedstrijd een overtreding begaan wordt die valt onder de regel 8:5 of 8:6, met de bedoeling een goal te verhinderen, dan moet de actie beschouwd worden als "bijzonder grof onsportief gedrag" volgens regel 8:10d en daarom als zodanig worden bestraft.

Onsportief gedrag dat leidt tot een persoonlijke straf volgens regel 8:7-10

Tot "onsportief gedrag" worden alle verbale en non-verbale uitdrukkingen gerekend, die niet in overeenstemming zijn met de sportiviteit. Dit geldt zowel voor spelers als officials binnen en buiten het speelveld. Bij onsportief gedrag en grof onsportief gedrag worden de volgende 4 actieniveaus onderscheiden:

- gedrag, dat progressief bestraft moeten worden (8:7);
- gedrag, dat direct bestraft moet worden met een 2-minuten uitsluiting (8:8),
- gedrag, dat bestraft moet worden met een diskwalificatie (8:9);
- gedrag, dat bestraft moet worden met een diskwalificatie én een schriftelijk rapport (8:9).

Onsportief gedrag dat leidt tot een progressieve straf.

8:7

Gedragingen die onderstaand onder a-f zijn opgesomd, zijn voorbeelden van gedrag dat progressief moet worden bestraft, beginnend met een waarschuwing:

- a) protesten tegen beslissingen van de scheidsrechter of verbale of non-verbale acties, die een bepaalde beslissing van de scheidsrechters willen uitlokken;
- b) een tegen- of medespeler verbaal of met bewegingen te storen of te schreeuwen tegen een opponent om hem in verwarring te brengen;
- c) de uitvoering van een formele worp door een tegenspeler vertragen door de 3m-afstand niet in acht te nemen of door een andere actie;
- d) door "theater" proberen de scheidsrechters te misleiden met het oog op acties van tegenspelers of het gevolg van een actie van een opponent overdrijven om zo een time-out of een onverdiende straf voor de tegenspeler te provoceren;
- e) met de voet of onderbeen actief een schot of een pass blokkeren. Zuivere reflexbewegingen, zoals bijvoorbeeld het sluiten van de benen, worden niet bestraft (zie ook regel 7:8);
- f) het om tactische redenen herhaald betreden van het doelgebied.

Onsportief gedrag dat leidt tot een directe 2-minuten uitsluiting.

8:8

Bepaalde onsportieve gedragingen worden, vanwege het karakter ervan, gezien als “erger” en leiden tot een directe 2min-uitsluiting, ongeacht of de speler of official eerder een waarschuwing heeft gekregen. Hiertoe behoren:

- a) luide protesten met veel misbaar, of provocatief gedrag;
- b) indien er een beslissing genomen is tegen een team, dat in balbezit is en de speler de bal niet onmiddellijk laat vallen of op de grond legt, zodat het verder spelen door de tegenstander niet meteen mogelijk is;
- c) het verhinderen van het pakken van een bal die in de wisselzone terecht is gekomen.

Zeer onsportief gedrag dat leidt tot een directe diskwalificatie.

8:9

Bepaalde vormen van onsportief gedrag worden beschouwd als ernstig en moeten met een diskwalificatie worden bestraft. Hieronder volgen voorbeelden van zulk gedrag:

- a) de bal op een demonstratieve manier weggooien of –slaan na een beslissing van de scheidsrechters;
- b) als doelvdediger demonstratief weigeren om te proberen een 7-meterworp te stoppen;
- c) de bal tijdens een spelonderbreking opzettelijk tegen een tegenstander gooien. Is de worp zo hard en van zeer dichtbij, dan kan het ook beschouwd worden als “een meedogenloze” in de zin van regel 8:6;
- d) als schutter van een 7-meterworp het hoofd van de doelvdediger raken, als de doelvdediger zijn hoofd niet in de richting van de bal beweegt;
- e) als schutter van een vrije worp het hoofd van een verdediger raken, als de verdediger zijn hoofd niet in de richting van de bal beweegt;
- f) een wraakactie na een overtreding door een tegenstander.

Commentaar:

In het geval van een 7-meterworp of een vrije worp heeft de schutter de verantwoordelijkheid om de doelvdediger of de verdediger niet in gevaar te brengen.

Diskwalificatie in het geval van uiterst onsportief gedrag (met de verplichting tot het schrijven van een rapport)

8:10

Als de scheidsrechters gedrag beoordelen als “uiterst onsportief”, dan moeten zij, naast de directe diskwalificatie, na de wedstrijd een schriftelijk rapport indienen, zodat de verantwoordelijke autoriteiten in staat zijn om een beslissing te nemen omtrent verdere maatregelen.

De volgende gedragingen gelden als voorbeeld:

- a) beledigend of dreigend gedrag ten opzichte van een andere persoon, bijvoorbeeld scheidsrechter, tijdwaarnemer, wedstrijdsecretaris, gedelegeerde, team official, toeschouwer; dit kan op een verbale of non-verbale wijze geschieden (mimiek, gebaar, lichaamstaal of lichamelijk contact);
  - (I) ingrijpen in het spel door een teamofficial, op het speelveld of vanuit de wisselzone,
  - (II) vrijdelen van een doelrijpe kans door een speler, door het illegaal betreden van het speelveld (regel 4:6) of vanuit de wisselzone;
- b) als de bal tijdens de laatste minuut “niet in het spel” is en een speler of teamofficial verhindert of vertraagt de uitvoering van een formele worp door een tegenspeler om zodoende een schot op doel te voorkomen of om hem een doelrijpe kans te ontnemen; dan wordt dit beschouwd als bijzonder onsportief. Dit geldt ook voor alle andere vergelijkbare vormen van hinderen (bijvoorbeeld met relatief weinig fysieke actie; onderbreken van een pass, het storen van het vangen van de bal, het niet loslaten van de bal);
- c) als de bal tijdens de laatste minuut van de wedstrijd “in het spel is” en de tegenstander, door een actie die valt onder regel 8:5 of 8:6, verhindert dat een team, in het bezit van de bal, op doel kan

schieten of om een doelrijpe kans krijgt; dan zal dit niet alleen direct bestraft moeten worden met een diskwalificatie volgens 8:5 of 8:6; maar is ook een schriftelijk rapport verplicht.

Regel 9: Het maken van een doelpunt

9:1

Een doelpunt is gemaakt wanneer de bal de gehele doellijn in volle omvang is gepasseerd (zie afbeelding 4), mits er voor of tijdens de worp door de werper een medespeler of teamofficial geen overtredingen zijn gemaakt. De doelscheidsrechter bevestigt door middel van twee korte fluitsignalen en gebaar 12, dat een doelpunt is gemaakt.

Gaat de bal het doel in, ondanks dat een speler van het verdedigende team een overtreding heeft gemaakt, dan moet het doelpunt worden toegekend.

Heeft een scheidsrechter, tijdwaarnemer of waarnemer het spel onderbroken voordat de bal in volle omvang de doellijn is gepasseerd, dan mag geen doelpunt worden toegekend.

Gooit een speler de bal in het eigen doel, dan leidt dit tot een doelpunt voor de tegenpartij, met uitzondering van de doelverdediger die een uitworp uitvoert (12:2, 2de alinea).

commentaar

Wordt een op het doel geworpen bal door iets of iemand die niet aan het spel deelneemt (toeschouwers enz.) met succes afgeweerd, dan moet een doelpunt worden toegekend als de scheidsrechters ervan overtuigd zijn, dat de bal anders wel in het doel zou zijn gegaan.

9:2

Wanneer een doelpunt wordt toegekend en de scheidsrechter voor de uitvoering van de beginworp heeft gefloten, dan kan het doelpunt niet meer worden geannuleerd (zie echter spelregel 2:9 commentaar).

Klinkt direct na het doelpunt en voor de uitvoering van de beginworp het eindsignaal (voor de rust of het eind van de wedstrijd), dan moeten de scheidsrechters (zonder beginworp) duidelijk aangeven, dat zij een doelpunt hebben toegekend.

Commentaar

Een door de scheidsrechters toegekend doelpunt wordt direct nadat het is toegekend op het scorebord vermeld.

9:3

Het team dat meer doelpunten heeft gescoord dan de tegenpartij, is winnaar. Hebben beide teams een gelijk aantal doelpunten of geen doelpunten gescoord, dan is de wedstrijd onbeslist (zie 2:2).

Afbeelding 4 Het doelpunt (zie bijlage afbeeldingen spelregels 2010 versie 1.0 NL)

Regel 10: De beginworp

10:1

De beginworp bij het begin van de wedstrijd wordt uitgevoerd door het team, dat bij het loten heeft gewonnen en de bal heeft gekozen. Het andere team heeft het recht de speelvelde helft te kiezen. Kiest daarentegen het team dat bij het loten gewonnen heeft de speelvelde helft, dan heeft het andere team de beginworp.

Voor het begin van de tweede helft wisselen de teams van speelvelde helft. De beginworp wordt uitgevoerd door het team, dat bij het begin van de wedstrijd niet de beginworp had.

Voor elke verlenging wordt opnieuw geloot, waarbij alle bepalingen van regel 10:1 van toepassing zijn.

10:2

Na een doelpunt wordt het spel met een beginworp hervat door het team, waartegen het doelpunt is gescoord (zie echter 9:2, 2de alinea).

10:3

De beginworp moet binnen drie seconden na het influiten vanuit het midden van het speelveld (met een tolerantie van 1,5 meter naar beide richtingen) in willekeurige richting, worden uitgevoerd (13:1a, 15:7, alinea 3). Degene die de beginworp uitvoert, moet met minstens één voet de middenlijn aanraken terwijl de ander voet zich op of achter de middenlijn moet bevinden (15:6). Deze positie dient te worden gehandhaafd tot de bal zijn hand heeft verlaten (13:1a; 15:7, 3de alinea)(zie ook toelichting 5).

Medespelers van de werper mogen voor het influiten de middenlijn niet passeren (15:6).

10:4

Bij de beginworp aan het begin van elke speelhelte (en van eventuele verlengingen) moeten alle spelers zich op de eigen helft van het speelveld bevinden.

Bij de beginworp na een doelpunt mogen de tegenstanders van de werper zich echter op beide helften van het speelveld ophouden.

In beide gevallen mogen de tegenstanders niet dichterbij dan op 3 meter afstand komen van degene die de beginworp uitvoert (15:4, 15:9, 8:7c).

Regel 11: De inworp

11:1

Een inworp moet worden toegekend, wanneer de bal de zijlijn volledig is gepasseerd of wanneer een veldspeler van het verdedigende team de bal het laatst heeft aangeraakt, voordat deze de achterlijn van zijn team passeert.

Een inworp wordt ook toegekend als de bal het plafond of een voorwerp boven het speelveld raakt.

11:2

De inworp wordt zonder fluitsignaal van de scheidsrechters uitgevoerd (zie echter 15:5b) door het team, waarvan de spelers de bal niet als laatste hebben aangeraakt voordat deze over de lijn ging, of het plafond of voorwerp boven het speelveld raakte.

11:3

De inworp wordt uitgevoerd op de plaats waar de bal de zijlijn gepasseerd is of, indien de bal de achterlijn is gepasseerd, aan die betreffende kant en op de plaats waar de zijlijn en de doellijn samenkomen. Een inworp, nadat de bal het plafond of een voorwerp boven het speelveld heeft

geraakt, wordt genomen op de dichtstbijzijnde plaats van de dichtstbijzijnde zijlijn in relatie met het punt waar de bal het plafond of het voorwerp boven het speelveld raakte.

11:4

De werper moet met een voet op de zijlijn staan (15:6) en de juiste positie aanhouden, tot de bal zijn hand heeft verlaten. (15:7, 2de en 3de alinea, 13:1a).

Er zijn geen beperkingen voor het plaatsen van de andere voet.

11:5

De spelers van het andere team mogen zich bij het nemen van de inworp niet dichterbij dan 3 meter van de werper bevinden (15:4, 15:9, 8:7c).

Zij mogen zich echter altijd direct aan de eigen doelgebiedlijn opstellen, ook wanneer de afstand tussen hen en de werper minder dan 3 meter bedraagt.

Regel 12: De uitworp

12:1

Een uitworp wordt toegekend indien (I) een speler van de tegenpartij met overtreding van spelregel 6:2a, het doelgebied betreedt; (II) de doelverdediger de bal onder controle heeft in het doelgebied, of de bal stil ligt op de grond in het doelgebied (6:4-5);(III) een speler van de tegenpartij de bal aanraakt als deze door het doelgebied rolt (6:5 1^e alinea); of (IV) wanneer de bal over de achterlijn is gegaan, nadat hij het laatst is aangeraakt door de doelverdediger of een speler van de tegenpartij.

Dit betekent dat in al deze gevallen de bal beschouwd wordt niet meer in het spel te zijn en dat de wedstrijd wordt hervat met een uitworp (13:3), als er een overtreding plaatsvindt nadat de uitworp is toegekend en voordat deze is uitgevoerd.

12:2

De uitworp wordt door de doelverdediger zonder fluitsignaal van de scheidsrechter (zie echter 15:5b), vanuit het doelgebied over de doelgebiedlijn heen, uitgevoerd.

De uitworp geldt als uitgevoerd wanneer de door de doelverdediger gespeelde bal de doelgebiedlijn in zijn geheel is gepasseerd.

De spelers van het andere team mogen zich aan de doelgebiedlijn bevinden, maar mogen de bal pas aanraken wanneer deze de doelgebiedlijn in zijn geheel is gepasseerd. (15:4, 15:9, 8:7c).

Regel 13: De vrije worp

De beslissing voor een vrije worp

13:1

In principe onderbreken de scheidsrechters de wedstrijd en laten hem door een vrije worp voor het andere team weer hervatten, wanneer:

- a) het balbezittende team handelt in strijd met de regels, zodat dit tot verlies van balbezit moet leiden. (4:2-3, 4:5-6, 5:6-10, 6:5 1ste alinea, 6:7b, 7:2-4, 7:7-8, 7:10, 7:11, 7:12, 8:8, 10:3, 11:4, 13:7, 14:4-7 15:7 1ste alinea en 15:8);
- b) de tegenstander handelt in strijd met de regels, zodat dit leidt tot verlies van de bal door het balbezittende team (4:2-3, 4:5-6, 5:5, 6:2b, 6:7b, 7:8, 8:2).

13:2

De scheidsrechters moeten continuïteit in de wedstrijd toelaten, door te voorkomen, dat het spel door een beslissing voor een vrije worp, te vroeg wordt onderbroken.

Dit betekent dat de scheidsrechters in overeenstemming met regel 13:1a geen vrije worp moeten geven, wanneer de verdedigende partij direct na de door de aanvallende partij begane overtreding in balbezit komt.

Eveneens moeten de scheidsrechters overeenkomstig regel 13:1a pas dan ingrijpen, wanneer het duidelijk is dat het aanvallende team als gevolg van de door het verdedigende team begane overtreding balbezit verliest of niet in staat is de aanval voort te zetten.

Wanneer er als gevolg van een overtreding een persoonlijke straf gegeven moet worden, mogen de scheidsrechters het spel direct onderbreken, indien dit geen nadeel oplevert voor het team dat de overtreding niet heeft begaan. Anders moet de bestraffing vooruitgeschoven worden tot na afloop van de lopende situatie.

Regel 13:2 is niet van toepassing in het geval van overtreding van de regels 4:2-3 of 4:5-6, waarbij het spel direct door een fluitsignaal van de tijdwaarnemer onderbroken moet worden.

13:3

Als er een overtreding wordt begaan, die overeenkomstig regel 13:1a-b normaal met een vrije worp moet worden bestraft, terwijl de bal niet in het spel is, dan wordt het spel hervat met de worp die op grond van de gegeven onderbreking van toepassing is.

13:4

Aanvullend op de situaties overeenkomstig regel 13:1a-b, wordt in bepaalde gevallen, waarbij het spel zonder overtreding van een team werd onderbroken (dat wil zeggen wanneer de bal in het spel is), een vrije worp toegekend teneinde de wedstrijd te hervatten:

- a) wanneer een team op het moment van de onderbreking in balbezit is, behoudt het balbezit;
- b) wanneer geen van de teams in balbezit is, krijgt het team dat als laatste in balbezit was opnieuw het balbezit.

13:5

Wanneer een beslissing voor een vrije worp wordt genomen tegen het team, dat bij het fluitsignaal van de scheidsrechter in balbezit is, moet de speler die op dat moment de bal heeft, deze direct op de plaats waar hij zich bevindt laten vallen of neerleggen (8:8b).

De uitvoering van de vrije worp

13:6

De vrije worp wordt onder normale omstandigheden zonder fluitsignaal van de scheidsrechter (zie echter 15:5b) in principe genomen op de plaats waar de overtreding werd begaan. De uitzonderingen op dit principe luiden als volgt:

in de bij 13:4a-b beschreven situaties wordt de vrije worp na influiten uitgevoerd op de plaats waar de bal zich bevond op het moment dat het spel werd onderbroken;

wanneer een scheidsrechter of een waarnemer (van de IHF of een continentale federatie of nationaal verbond) het spel vanwege een overtreding van een speler of een teamofficial van het verdedigende team onderbreekt en dit tot een vermaning of een persoonlijke straf leidt, dan moet de vrije worp worden uitgevoerd op de plaats waar de bal zich bevond toen het spel werd onderbroken, als deze plaats gunstiger is als de plaats waar de overtreding plaatsvond;

dezelfde uitzondering als in voorgaande alinea geldt, wanneer een tijdwaarnemer het spel, wegens overtredingen van spelregels 4:2-3 of 4:5-6, onderbreekt;

zoals in spelregel 7:11 is aangegeven, worden vrije worpen die wegens passief spel worden toegekend, van die plaats uitgevoerd, waar de bal zich bevond bij de spelonderbreking.

Ongeacht het principe en de handhaving van hetgeen in de voorgaande alinea's is gesteld, kan een vrije worp nooit vanuit het eigen doelgebied van het werpende team of binnen de vrijeworplijn van de

tegenstander worden uitgevoerd.

Wanneer een dergelijke positie als hiervoor aangegeven zich voordoet, moet de positie voor uitvoering verplaatst worden naar de dichtstbijzijnde plaats direct buiten de aangegeven gebieden.

Commentaar

Wanneer de juiste plaats voor het nemen van de vrije worp aan de vrijeworplijn van het verdedigende team ligt, moet de uitvoering in principe precies op die plaats gebeuren. Hoe verder de plaats voor het nemen van de vrije worp van de vrijeworplijn van het verdedigende team verwijderd is, des te groter moet de tolerantie zijn om de vrije worp op korte afstand van de exacte plaats te laten nemen.

Deze tolerantie neemt geleidelijk toe tot 3 meter, die bij de uitvoering van een vrije worp direct buiten het doelgebied van het werpende team bereikt is.

De beschreven tolerantie is niet van toepassing in aansluiting op een overtreding van regel 13:5 als deze overtreding wordt bestraft in overeenstemming met toelichting no. 8:8b. In die gevallen moet de uitvoering van de vrije worp altijd op de exacte plaats geschieden waar de overtreding plaatsvond.

13:7

Spelers van het werpende team mogen de vrijeworplijn van de tegenpartij niet aanraken of overschrijden voordat de vrije worp is genomen. Zie ook de speciale beperkingen tengevolge van spelregel 2:5.

De scheidsrechters moeten de foute posities van de spelers van het werpende team die zich tussen de vrijeworplijn en de doelgebiedlijn bevinden, corrigeren voordat de vrije worp wordt uitgevoerd, indien deze foute posities de wedstrijd beïnvloeden (15:3, 15:6). De vrije worp wordt dan na een fluitsignaal genomen (15:5b). Dezelfde procedure is van toepassing (spelregel 15:7, 2de alinea) als spelers van het werpende team het gebied betreden tussen de vrijeworplijn en de doelgebiedlijn tijdens de uitvoering van de vrije worp (voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten) en als de uitvoering van de worp niet voorafgegaan werd door een fluitsignaal.

Raken of overschrijden spelers van het aanvallende team na het influiten van de vrije worp de vrijeworplijn, voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten, dan moet een vrije worp aan het verdedigende team worden toegekend (15:7, 3de alinea, 13:1a).

13:8

Bij de uitvoering van de vrije worp moeten de tegenspelers minstens 3 meter van de werper verwijderd zijn. Bij de uitvoering van de vrije worp aan hun vrijeworplijn mogen zij zich echter direct buiten hun doelgebiedlijn opstellen.

Het onrechtmatig hinderen bij de uitvoering van de vrije worp wordt bestraft overeenkomstig het gestelde in spelregel 15:9 en toelichting 8:7c.

Regel 14: De 7-meterworp

De beslissing voor een 7-meterworp

14:1

Een 7-meterworp wordt toegekend bij:

- a) het onreglementair verhinderen van een vrije doelkans op het gehele speeloppervlak door een speler of teamofficial van de tegenpartij;
- b) een onreglementair fluitsignaal op het moment van een vrije doelkans;
- c) het verhinderen van een vrije doelkans door het ingrijpen van iemand die niet aan de wedstrijd deelneemt, bijvoorbeeld een toeschouwer die het speelveld betreedt of doormiddel van een fluitsignaal de spelers stopt (uitgezonderd indien 9:1 commentaar van toepassing is).

Analoog hieraan is deze regel ook van toepassing in geval van 'overmacht' bijvoorbeeld bij een

plotselinge stroomstoring waardoor de wedstrijd bij een vrije doelkans wordt onderbroken.

Zie toelichting 6 voor de definitie van een vrije doelkans.

14:2

Wanneer een speler van het aanvallende team ondanks een overtreding (14:1a) de bal en zijn lichaam volledig onder controle houdt, mag de beslissing om een 7-meterworp te geven niet genomen worden, ook niet als hij daarna de vrije doelkans niet benut.

In alle situaties die mogelijk leiden tot een 7-meterworp beslissing, mogen de scheidsrechters pas dan ingrijpen, als duidelijk vastgesteld is dat deze beslissing inderdaad terecht en noodzakelijk is. Wanneer de aanvaller ondanks het onreglementair ingrijpen van de verdediger aanzet tot een schot, is er geen grond om een 7-meterworp te geven. Is daarentegen duidelijk waarneembaar dat de speler inderdaad vanwege de begane overtreding de controle over bal of lichaam heeft verloren en daarom de vrije doelkans niet meer aanwezig is, moet een 7-meterworp worden gegeven.

14:3

Bij de toekenning van een 7-meterworp kunnen de scheidsrechters een time-out geven, echter alleen als er sprake is van een wezenlijke vertraging, bijvoorbeeld bij het wisselen van de doelverdediger of van de werper. De beslissing om een time-out te geven moet voldoen aan de principes en criteria als bedoeld in toelichting no.2.

De uitvoering van de 7-meterworp

14:4

De 7-meterworp moet na een fluitsignaal van de scheidsrechter binnen 3 seconden als schot op het doel worden uitgevoerd (15:7, 3de alinea; 13:1a).

14:5

De speler die de 7-meterworp gaat nemen moet zich opstellen achter de 7-meterlijn, niet verder dan 1 meter achter de lijn (15:1, 15:6). Na het fluitsignaal van de scheidsrechter mag de werper de 7-meterlijn niet aanraken of overschrijden, voordat de bal zijn hand heeft verlaten (13:1a, 15:7 3de alinea).

14:6

Na de uitvoering van de 7-meterworp mag de bal door de werper of door een van zijn medespelers pas dan weer worden gespeeld, wanneer deze een tegenstander of het doel heeft geraakt (13:1a, 15:7 3de alinea).

14:7

Bij de uitvoering van een 7-meterworp moeten de medespelers van de werper zich opstellen buiten de vrijeworplijn en daar blijven, totdat de bal de hand van de werper heeft verlaten (15:3, 15:6). Indien zij dit niet doen, moet een vrije worp gegeven worden tegen het team dat de 7-meterworp uitvoert (13:1a, 15:7 3de alinea).

14:8

Bij de uitvoering van de 7-meterworp moeten de spelers van de tegenpartij zich buiten de vrijeworplijn bevinden en minstens 3 meter verwijderd zijn van de 7-meterlijn, totdat de bal de hand van de werper heeft verlaten. Anders moet de 7-meterworp worden overgenomen, indien deze niet in het doel gaat. Er volgt echter geen persoonlijke straf.

14:9

Overschrijdt de doelverdediger de doelverdedigersgrenslijn (4-meterlijn) (1:7, 5:11), voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten, dan moet de 7-meterworp worden overgenomen, tenzij een doelpunt werd gemaakt. Echter het resulteert niet in een persoonlijke straf voor de doelverdediger.

14:10

Het is niet meer toegestaan van doelverdediger te wisselen, zodra de werper met de bal in zijn hand op de juiste plaats klaar staat, en bereid is om de 7-meterworp uit te voeren. Elke poging om onder

deze omstandigheden tot een doelverdedigerswissel te komen moet als onsportief gedrag worden bestraft (8:7c; 16:1b; 16:3d).

Regel 15: Algemene aanwijzingen voor de uitvoering van worpen (beginworp, inworp, uitworp, vrije worp, 7-meterworp)

De werper

15:1

Voordat de worp kan worden uitgevoerd moet de werper zich in de juiste, voor de worp voorgeschreven, positie bevinden. De werper moet de bal in de hand hebben (15:6).

Tijdens de uitvoering van de worp, met uitzondering van de uitworp, moet de werper permanent met één deel van een voet contact houden met de grond, totdat de bal is gespeeld.

De andere voet mag herhaaldelijk van de vloer worden opgetild en weer worden neergezet. (zie ook spelregel 7:6).

De werper moet in de juiste positie blijven totdat de worp is uitgevoerd (15:7, 2de en 3de alinea).

15:2

Een worp wordt geacht te zijn uitgevoerd, wanneer de bal de hand van de werper heeft verlaten (zie echter 12:2). De werper mag de bal niet opnieuw aanraken, voordat deze een ander speler of het doel heeft geraakt (15:7, 15:8). Zie ook verdere beperkingen voor bepaalde situaties bij 14:6.

Elke worp kan direct tot een doelpunt leiden, uitgezonderd een uitworp die niet tot een direct doelpunt kan leiden in het eigen doel (dat wil zeggen door de bal in het eigen doel te laten vallen).

De teamgenoten van de werper

15:3

De teamgenoten moeten de posities innemen, voorgeschreven voor de betreffende worp (15:6) De spelers moeten de correcte posities aanhouden totdat de bal de hand van de werper heeft verlaten, uitgezonderd 10:3, 2de alinea.

De bal mag gedurende de uitvoering van de worp niet worden overgegeven aan of aangeraakt worden door een teamgenoot (15:7 2de en 3de alinea).

De verdedigende spelers

15:4

De verdedigende spelers moeten de posities innemen voorgeschreven voor de betreffende worp en moeten de correcte posities aanhouden totdat de bal de hand van de werper heeft verlaten (15:9).

Het innemen van onjuiste posities door de verdedigende spelers bij de uitvoering van een beginworp, inworp of vrije worp, moeten door de scheidsrechters niet worden gecorrigeerd, wanneer dit geen nadeel oplevert voor de aanvallende spelers bij directe uitvoering van de worp. Als er nadeel ontstaat, moeten de posities worden gecorrigeerd.

Fluitsignaal voor de hervatting

15:5

De scheidsrechters dienen voor hervatting van het spel te fluiten:

- a) altijd in geval van een beginworp (10:3) of 7-meterworp (14:4);
- b) in geval van een inworp, uitworp of vrije worp:

- * bij hervatting na een time-out;
- * bij hervatting met een vrije worp volgens spelregel 13:4;
- * wanneer er vertraging is opgetreden bij de uitvoering;
- * na een correctie van de posities van spelers;

* na een verbale berisping of een waarschuwing.

De scheidsrechter kan het als passend oordelen, uit oogpunt van duidelijkheid, in elk ander geval voor het hervatten van het spel te fluiten.

In principe zal de scheidsrechter niet voor hervatting fluiten, tenzij en totdat is voldaan aan de vereisten van de posities van de spelers volgens 15:1, 15:3 en 15:4 (zie echter 13:7, 2de alinea en 15:4, 2de alinea). Als de scheidsrechter fluit voor de uitvoering van de worp, ondanks onjuiste posities van de spelers, dan zijn die spelers volledig gerechtigd om in het spel in te grijpen. Na het fluitsignaal moet de werper de bal binnen 3 seconden spelen.

Sancties

15:6

Overtredingen door de werper of zijn teamgenoten voorafgaand aan de uitvoering van de worp, dat wil zeggen in het bijzonder in de vorm van foute posities en het aanraken van de bal door teamgenoten, zullen tot een correctie leiden (zie echter 13:7, 2de alinea).

15:7

De consequenties van overtredingen door de werper of zijn teamgenoten gedurende de uitvoering hangen primair af van het feit of de uitvoering is voorafgegaan door een fluitsignaal voor hervatting (15:1-3).

In principe moet elke overtreding bij de uitvoering van een worp die niet is voorafgegaan door een hervattingsignaal leiden tot een correctie en het overnemen van de worp na een fluitsignaal. Echter het voordeel principe naar analogie van spelregel 13:2 is hier van toepassing. Als het team van de werper direct na incorrecte uitvoering van de worp de bal verliest, dan wordt de worp als uitgevoerd beschouwd en gaat het spel verder.

In principe moet elke overtreding bij de uitvoering van een worp die is voorafgegaan door een hervattingsignaal worden bestraft. Dit is bijvoorbeeld van toepassing als de werper opspringt bij de uitvoering, de bal meer dan 3 seconden vasthoudt, of de juiste positie verlaat voor de bal zijn hand heeft verlaten. Het is van toepassing als de teamgenoten zich begeven naar niet toegestane posities, nadat het fluitsignaal heeft geklonken en de bal de hand van de werper nog niet heeft verlaten (zie 10:3, 2de alinea). In deze situaties is de oorspronkelijke worp verspeeld en krijgen de tegenstanders een vrije worp toegewezen (13:1a), op de plaats van de overtreding (zie echter spelregel 2:6). De voordeelvoorziening uit spelregel 13:2 is ook hier van toepassing, dat wil zeggen dat als het team van de werper balverlies leidt voordat de scheidsrechter de kans heeft gehad om in te grijpen, het spel gewoon doorgaat.

15:8

In principe moet elke overtreding direct volgend op, maar verband houdend met de uitvoering van een worp, worden bestraft. Dit verwijst naar een overtreding van 15:2, 2de alinea, dat wil zeggen de werper raakt de bal voor de tweede keer aan voordat deze een andere speler of het doel heeft geraakt. Het kan ook de vorm van tippen hebben, of het naar zich toe halen van de bal nadat hij in de lucht is of op de grond is gelegd. Dit wordt bestraft met een vrije worp (13:1a) voor de tegenstander. Net als in het geval van 15:7, 3de alinea, is ook hier de voordeelvoorziening van toepassing.

15:9

Uitgezonderd hetgeen is aangegeven spelregels 14:8, 14:9, 15:4, 2de alinea en 15:5, 3de alinea, moeten verdedigende spelers die de uitvoering van een worp door de tegenstander bemoeilijken, bijvoorbeeld door niet direct de juiste positie in te nemen of zich daarna naar een incorrecte positie begeven, worden bestraft. Dit is van toepassing ongeacht of het gebeurt voorafgaand aan de uitvoering of tijdens de uitvoering van de worp (voordat de bal de hand van de werper verlaten heeft).

Dit is eveneens van toepassing ongeacht of de worp nu wel of niet was voorafgegaan door een fluitsignaal voor hervatting.

Regel 8:7c is van toepassing, in samenloop met spelregels 16:1b en 16:3d.

Een worp die voor de werper negatief wordt beïnvloed door de inmenging van een verdediger moet in

principe worden overgenomen.

Regel 16: De straffen.

Waarschuwing.

16:1

Een waarschuwing is de juiste straf bij:

- a. overtredingen, die progressief bestraft moeten worden (8:3, maar vergelijk 16:3b, 16:6d);
- b. onsportief gedrag, dat progressief bestraft moet worden. (regel 8:7).

Commentaar:

Een speler zou niet meer dan 1 waarschuwing moeten krijgen en een team in het totaal niet meer dan 3. De volgende straf moet minstens een 2-minuten uitsluiting zijn.

Een speler die al een 2-minuten uitsluiting heeft gekregen krijgt geen waarschuwing meer.

Tegen een teamofficial wordt niet meer dan 1 waarschuwing gegeven.

16:2

De scheidsrechters moeten de waarschuwing aangeven aan de speler of official, die de overtreding heeft begaan én aan de secretaris / tijdwaarnemer, door een gele kaart omhoog te houden. (Gebaar 13).

Uitsluiting.

16:3

Een uitsluiting (2-minuten) is de juiste straf:

- a. bij een foute wissel, bij het betreden van het speelveld door een extra speler of bij het ingrijpen in het spel door een speler vanaf de wisselzone (4:5-6), maar let op regel 8:10b (II);
- b. bij overtredingen in de zin van regel 8:3 voor het geval dat de speler en/of het team al het maximale aantal waarschuwingen heeft gehad (zie 16:1 commentaar);
- c. voor overtredingen in de zin van regel 8:4;
- d. bij onsportief gedrag van een speler in de zin van regel 8:7, voor het geval dat de speler en/of het team al het maximale aantal waarschuwingen heeft gehad;
- e. bij onsportief gedrag van een teamofficial volgens regel 8:7 voor het geval een teamofficial al een waarschuwing heeft gehad;
- f. bij onsportief gedrag van een speler of teamofficial in de zin van regel 8:8; zie ook 4:6;
- g. als gevolg van een diskwalificatie van een speler of een teamofficial (16:8 par.2; let echter op 16:11b);
- h. bij onsportief gedrag van een speler of teamofficial vóór de hervatting van het spel, nadat deze speler juist een 2-minuten uitsluiting heeft gekregen (16:9a)

Commentaar:

Het is niet mogelijk om een teamofficial meer dan één 2-minuten uitsluiting te geven. In het geval dat een teamofficial een 2-minuten uitsluiting heeft gekregen conform regel 16:3d-e, is het deze betreffende teamofficial toegestaan om in de wisselzone te blijven en zijn taken uit te voeren. Het aantal spelers op het speelveld zal echter voor 2 minuten worden gereduceerd.

16:4

De uitsluiting moet, na een time-out, aan de speler of teamofficial, die de overtreding beging alsmede aan de secretaris / tijdwaarnemer duidelijk worden aangegeven door het voorgeschreven teken, te weten het opsteken van een gestrekte arm met twee uitgestoken vingers. (gebaar 14).

16:5

Een uitsluiting geldt altijd voor 2 minuten speeltijd. Aan de derde uitsluiting voor dezelfde speler is ook altijd een diskwalificatie verbonden. (16:6d).

De tijdelijk uitgesloten speler mag gedurende de tijd van uitsluiting niet aan het spel deelnemen en zijn medespelers mogen hem ook niet op het speelveld vervangen.

De tijd van de uitsluiting begint, als het spel door middel van een fluitsignaal weer wordt hervat.

Als de tijd van de 2-minuten uitsluiting aan het einde van de eerste helft nog niet is verstreken, dan loopt zij vanaf het begin van de tweede helft verder. Hetzelfde geldt bij het einde van de tweede helft en een eventuele verlenging en tijdens de verlenging. Indien een 2-minuten uitsluiting nog niet verstreken is aan het einde van de verlenging, is de uitgesloten speler niet gerechtigd deel te nemen aan de 7m-worpen die de wedstrijd moeten beslissen, conform het commentaar bij regel 2:2.

Diskwalificatie.**16:6**

Een diskwalificatie is de juiste straf bij:

- a. overtredingen in de zin van regel 8:5 en 8:6;
- b. zeer onsportief gedrag door een speler of teamofficial op of buiten het speelveld volgens regel 8:9 en bijzonder onsportief gedrag volgens regel 8:10;
- c. onsportief gedrag van een teamofficial volgens regel 8:7, indien teamofficials van hetzelfde team al eerder een waarschuwing en een 2-minuten uitsluiting, volgens regel 16-1b en 16:3e, gekregen hebben;
- d. een derde uitsluiting van dezelfde speler. (16:5);
- e. zeer duidelijk of herhaald onsportief gedrag tijdens het nemen van 7m-worpen (Commentaar bij regel 2:2 en regel 16:10).

16:7

De scheidsrechters moeten de diskwalificatie aangeven aan de speler of official, die de overtreding heeft begaan én aan de secretaris / tijdwaarnemer, door een rode kaart omhoog te houden. (Gebaar 13).

16:8

Een diskwalificatie van een speler of teamofficial geldt altijd voor de rest van de speeltijd. De speler of official moet het speelveld en de wisselzone meteen verlaten. Na het verlaten van het speelloppervlak en de wisselruimte mag de speler of de official geen enkele vorm van contact hebben met het team.

De diskwalificatie van een speler of teamofficial tijdens de speeltijd, op of buiten het speelveld, gaat altijd gepaard met een 2-minuten uitsluiting voor het team. Dit betekent, dat het team op het speelveld teruggebracht moet worden met 1 speler (16:3g)

Het terugbrengen van het aantal spelers op het speelveld zal echter 4 min duren, indien een speler is gediskwalificeerd volgens regel 16:9b-d.

Een diskwalificatie vermindert het aantal spelers of officials, dat een team tot haar beschikking heeft (16:11b uitgezonderd). Het is het team echter toegestaan, om het aantal spelers op het speelveld weer te completeren, na het verstrijken van de uitsluiting.

Diskwalificaties volgens regel 8:6 of 8:10 zijn gekoppeld aan een schriftelijk rapport aan de verantwoordelijke autoriteiten. Bij diskwalificaties mét rapport moeten “de verantwoordelijke teamofficials” en de eventuele gedelegeerde(n) onmiddellijk na de beslissing (zie toelichting no.7) hierover worden ingelicht.

Meer dan een overtreding in dezelfde situatie.

16:9

Indien een speler of teamofficial zich, tegelijkertijd of direct na elkaar, schuldig maakt aan meer dan één overtreding, voordat het spel is hervat en verschillende straffen vereisen, dan wordt, in principe, alleen de zwaarste straf gegeven.

Er gelden echter de volgende bijzondere uitzonderingen, waarbij in alle gevallen het team op het speelveld moet worden gereduceerd gedurende 4 minuten;

- a. Wanneer een speler, die juist een 2-minuten uitsluiting gekregen heeft, zich onsportief gedraagt vóór het spel is hervat, krijgt hij een bijkomende 2-minuten uitsluiting (16:3h). Indien deze bijkomende uitsluiting de derde voor die speler de derde is, wordt hij gediskwalificeerd;
- b. Indien een speler, die juist is gediskwalificeerd (direct of vanwege de derde uitsluiting) zich vóór de hervatting van het spel onsportief gedraagt, wordt het team een bijkomende straf opgelegd, zodat het team op het speelveld voor 4 minuten wordt teruggebracht (16:8, paragraaf 2);
- c. Wanneer een speler, die juist een 2-minuten uitsluiting gekregen heeft, zich zeer of bijzonder onsportief gedraagt vóór het spel is hervat, wordt hij bijkomend gediskwalificeerd (16:6b). De beide straffen betekenen dat het team gedurende 4 minuten moet worden gereduceerd (16:8 paragraaf 2).

Indien een speler, die juist is gediskwalificeerd (direct of vanwege de derde uitsluiting) zich vóór de hervatting van het spel zeer of bijzonder onsportief gedraagt, wordt het team een bijkomende straf opgelegd, zodat het team op het speelveld voor totaal 4 minuten wordt teruggebracht (16:8, paragraaf 2).

Overtredingen tijdens de speeltijd.

16:10

De straffen voor overtredingen tijdens de speeltijd zijn weergegeven in de regels 16:1, 16:3 en 16:6. Tot de speeltijd wordt ook gerekend alle pauzes, time-outs, teamtime-outs en verlengingen. In alle andere vormen van wedstrijdbeslissende procedures (bijvoorbeeld: het nemen van 7-meterworpen) geldt alleen regel 16:6. Zodoende moet bij elke vorm van zeer duidelijk of herhaald onsportief gedrag de verdere deelname van deze speler verhinderd worden (zie commentaar bij regel 2:2).

Overtredingen buiten de speeltijd.

16:11

Bij onsportief gedrag, zeer onsportief gedrag, buitengewoon onsportief gedrag en elke vorm van bijzonder meedogenloze handelingen (zie regels 8:6-10) van een speler of teamofficial in de wedstrijdgeving, maar buiten de speeltijd, moet op de volgende manier worden bestraft:

Voor de wedstrijd:

- a. bij onsportief gedrag, volgens regel 8:7-8, wordt een waarschuwing gegeven;
- b. bij gedrag in de zin van regel 8:6 en 8:10a wordt een diskwalificatie gegeven tegen de speler of de official, waarbij het team met 14 spelers en 4 officials mag beginnen. Regel 16:8 paragraaf 2, geldt alleen bij overtredingen tijdens de wedstrijd, zodat deze diskwalificatie geen uitsluiting tot gevolg heeft.

Straffen voor vergrijpen voorafgaand aan de wedstrijd kunnen op elk moment tijdens de wedstrijd worden uitgesproken, zodra de schuldige persoon wordt herkend als deelnemer aan de wedstrijd en dit op het moment van het incident niet mogelijk was.

Na de wedstrijd:

c. schriftelijk rapport.

Regel 17: De scheidsrechters

17:1

Iedere wedstrijd wordt door twee gelijkgerechtigde scheidsrechters geleid, die worden bijgestaan door een secretaris en een tijdwaarnemer.

17:2

Het toezicht op het gedrag van de spelers en teamofficials begint voor de scheidsrechters bij het betreden van de locatie waar de wedstrijd wordt gespeeld en eindigt bij het verlaten van deze locatie.

17:3

De scheidsrechters zijn, voor aanvang van de wedstrijd, verantwoordelijk voor de controle van het speeloppervlak, de doelen en de ballen. Zij beslissen welke ballen gedurende de wedstrijd gebruikt mogen worden (1 en 3:1).

Bovendien controleren de scheidsrechters of beide teams in de voorgeschreven speelkleding aanwezig zijn, controleren zij het wedstrijdformulier en de uitrusting van de spelers. Zij zien er op toe, dat het aantal spelers en officials in het wisselgebied binnen de toegestane grenzen ligt en stellen de aanwezigheid en identiteit van de verantwoordelijke teamofficial van elk team vast. Elke onregelmatigheid moet worden verholpen (4:1-2 en 4:7-9).

17:4

Het loten (10:1) wordt door één scheidsrechter uitgevoerd in aanwezigheid van de andere scheidsrechter en de teamverantwoordelijke official van elk team, of een team official of speler (bijvoorbeeld de aanvoerder) namens de verantwoordelijke teamofficial.

17:5

In principe moet de gehele wedstrijd door dezelfde scheidsrechters worden geleid.

Vanuit hun verantwoordelijkheid om te waarborgen dat de wedstrijd verloopt in overeenstemming met de spelregels, moeten zij elke overtreding bestraffen (zie echter 13:2 en 14:2).

Als één van de scheidsrechters niet in staat is om de wedstrijd te beëindigen, zal de andere scheidsrechter alleen verder gaan.

Opm. De IHF, continentale en nationale federaties hebben, binnen hun verantwoordelijkheidsgebieden, het recht afwijkende regels te treffen betreffende regel 17:5 alinea 1 en 3.

17:6

Als beide scheidsrechters bij een overtreding tegen hetzelfde team fluiten, maar een andere opvatting hebben over de hoogte van de bestraffing, dan geldt altijd de zwaarste straf.

17:7

Als beide scheidsrechters bij een overtreding fluiten, of de bal heeft het speeloppervlak verlaten en de beide scheidsrechters hebben een tegengestelde mening over de vraag welk team balbezit moet krijgen, geldt de gemeenschappelijke beslissing van de scheidsrechters, die zij na kort overleg met elkaar nemen. Indien het hen niet lukt om tot een gezamenlijke beslissing te komen, heeft de opvatting van de veldscheidsrechter voorrang.

Een time-out is verplicht. Volgend op het overleg tussen de scheidsrechters, wordt na een duidelijk teken over de wijze waarop het spel wordt voortgezet, de wedstrijd met een fluitsignaal weer hervat

(2:8d, 15:5).

17:8

Beide scheidsrechters zijn verantwoordelijk voor het tellen (noteren) van de doelpunten. Bovendien noteren zij de waarschuwingen, uitsluitingen en diskwalificaties.

17:9

Beide scheidsrechters zijn verantwoordelijk voor de controle op de speeltijd. Ontstaat er twijfel over de juistheid van de tijdmeting, dan nemen zij een gezamenlijke beslissing (zie ook regel 2:3).

Opm.: IHF, continentale en nationale federaties hebben, binnen hun verantwoordelijkheids gebieden, het recht afwijkende regels te treffen voor de regels 17:8 en 17:9.

17:10

Beide scheidsrechters zijn ervoor verantwoordelijk, dat het wedstrijdformulier na de wedstrijd correct wordt ingevuld.

Diskwalificaties overeenkomstig hetgeen is vastgelegd in regel 8:6 en 8:10 moeten op het wedstrijdformulier worden genoteerd.

17:11

Beslissingen van de scheidsrechters op grond van door hen vastgestelde feiten of oordeelsvorming zijn onaanvechtbaar.

Slechts tegen beslissingen die in strijd zijn met de regels, kan protest worden aangetekend.

Gedurende de wedstrijd zijn slechts de verantwoordelijk teamofficials gerechtigd om de scheidsrechters aan te spreken.

17:12

De scheidsrechters hebben het recht de wedstrijd te onderbreken of te staken.

Voordat een beslissing tot staken wordt genomen, moeten alle mogelijkheden om de wedstrijd voort te zetten zijn uitgeput.

17:13

Zwarte speelkleding is primair bedoeld voor de scheidsrechters.

17:14

Scheidsrechters en gedelegeerde mogen voor interne communicatie gebruik maken van elektronische hulpmiddelen. De regels voor het gebruik worden door het betreffende verband vastgelegd.

Regel 18: De tijdwaarnemer en de secretaris

18:1

In principe is de tijdwaarnemer de eerst verantwoordelijke voor de speeltijd, de time-outs en de tijd van uitsluiting van tijdelijk uitgesloten spelers.

De secretaris is de eerst verantwoordelijke voor de spelerslijsten, het wedstrijdformulier, het meespelen van spelers die na aanvang van de wedstrijd arriveren en het meespelen van niet-deelnemers gerechtigde spelers.

Andere taken, zoals de controle op het aantal spelers en teamofficials in de wisselzone en het uit het veld komen en in het veld gaan van wissel spelers, worden als een gezamenlijke verantwoordelijkheid gezien.

Over het algemeen zal alleen de tijdwaarnemer (en indien aanwezig een waarnemer van de betrokken federatie) de wedstrijd onderbreken indien dit noodzakelijk is.

Zie ook toelichting 7 voor het correcte optreden bij het ingrijpen door de secretaris/tijdwaarnemer bij

de vervulling van enkele van hun hierboven beschreven verantwoordelijkheden.

18:2

Wanneer er geen elektronische klok aanwezig is, moet de tijdwaarnemer de teamverantwoordelijke officials over de gespeelde tijd of de nog te spelen tijd informeren, in het bijzonder na een time-out.

Wanneer de elektronische klok geen automatisch signaal geeft, neemt de tijdwaarnemer de verantwoordelijkheid over voor het geven van het rust-signaal en het eindsignaal (zie regel 2:3).

Voor zover de elektronische klok niet is ingericht voor het vermelden van de uitsluitingen (bij IHF-wedstrijden minstens drie per team), dan plaatst de tijdwaarnemer een kaart op de tijdwaarnemertafel, waarop voor elke uitsluiting de tijd dat het speelveld weer mag worden betreden en het nummer van de tijdelijk uitgesloten speler wordt genoteerd.

De uniforme IHF gebaren

Bij beslissingen voor vrije worp of inworp moeten de scheidsrechters direct de richting van de volgende worp aangeven (gebaar 7 of 9).

Daarna moeten zij afhankelijk van de situatie het voorgeschreven gebaar (de voorgeschreven gebaren) geven, om alle persoonlijke straffen aan te geven (gebaren 13-14).

Als het gezien de situatie nuttig blijkt te zijn om de overwegingen voor het geven van een vrije worp of 7-meterworp te verklaren, kan het van toepassing zijnde gebaar 1-6 of 11, ter informatie worden gegeven. Gebaar 11 moet echter altijd gegeven worden in situaties waar voorafgaand aan de vrije worp beslissing niet gebaar 17 is getoond.

De gebaren 12, 15 en 16 zijn in de voor die gebaren geldende situaties dwingend voorgeschreven.

De gebaren 8, 10 en 17 moeten gegeven worden, als ze door de scheidsrechters noodzakelijk worden geacht.

Lijst van gebaren: (zie bijlage afbeeldingen spelregels 2010 versie 1.0 NL)

1. Betreden van het doelgebied
2. Vang-, stuit- of tipfout
3. Loopfout of meer dan 3 seconden vasthouden van de bal
4. Omklemmen, vasthouden of duwen
5. Slaan
6. Aanvallersfout, aanlopen, aanspringen
7. Inworp - richting
8. Uitworp
9. Vrije worp + richting
10. Niet in acht nemen van 3 meter afstand
11. Passief spel
12. Doelpunt
13. Waarschuwing (geel) - diskwalificatie (rood)
14. Uitsluiting (2 minuten)
15. ~~Definitieve uitsluiting~~ (vervallen)
16. Speeltijdonderbreking
17. Toestemming, voor 2 deelnamegerechtigde personen, om het speelveld te betreden bij een time-out
18. Waarschuwingsteken voor passief spel

Toelichting op de spelregels

1. Uitvoering van de vrije worp na het eindsignaal (2:4-6)
2. Time-out (2:8)
3. Team time-out (2:10)
4. Passief spel (7:10-11)
5. Beginworp (10:3)
6. Definitie van een "vrije doelkans" (14:1)
7. Onderbreking door de tijdwaarnemer of een gedelegeerde(18:1)

1. Uitvoering van de vrije worp na het eindsignaal (2:4-6)

In veel gevallen is het team, dat na afloop van de speeltijd nog een vrije worp mag nemen, niet werkelijk meer geïnteresseerd om een doelpoging te wagen, omdat de uitslag reeds duidelijk is of omdat de plaats waar de vrije worp moet worden genomen te ver van het doel van de tegenstander af is. Hoewel de spelregels voorschrijven dat de vrije worp moet worden uitgevoerd, moeten de scheidsrechters een passende beslissing nemen en de worp als uitgevoerd beschouwen, als een speler van het team dat de worp moet uitvoeren, zich in de buurt van de juiste plaats van uitvoering bevindt en de bal eenvoudig laat vallen of aan de scheidsrechter overhandigt.

In die gevallen waarin het duidelijk is dat het team een doelpoging wil wagen, moeten de scheidsrechters proberen een balans te vinden tussen het toestaan van de kans (zelfs al is deze slechts zeer klein) en het voorkomen, dat de situatie uitloopt op een tijdverspillende en frustrerende voorstelling. Dat betekent dat de scheidsrechters de spelers van beide teams geordend en snel in de juiste positie moeten plaatsen, zodat de vrije worp zonder oponthoud kan worden uitgevoerd. De nieuwe beperkingen uit spelregel 2:5 ten aanzien van de positie van spelers en het wisselen van spelers moet worden gehanteerd (4:5 en 13:7).

De scheidsrechters moeten echter scherp letten op andere strafbare overtredingen van beide teams. Herhaalde overtredingen van verdedigers moeten bestraft worden (15:4, 15:9, 16:1b, 16:3d). Bovendien handelen aanvallers vaak in strijd met de regels, bijvoorbeeld als één of meer aanvallers de vrijeworplijn overschrijden voordat de bal de hand van de werper heeft verlaten (13:7, 3de alinea), of wanneer de werper bij de uitvoering van de worp niet stilstaat of springt (15:1, 15:2, 15:3).

Het is bijzonder belangrijk, dat geen onreglementair tot stand gekomen doelpunten worden toegekend.

2. Time-out (2:8)

Los van de in regel 2:8 beschreven situaties, waarbij het verplicht is om een time-out toe te kennen, wordt van de scheidsrechters verwacht dat zij ook in andere situaties de noodzakelijkheid van een time-out in overweging nemen.

Enkele typische situaties, waarbij een time-out niet verplicht is, maar onder normale omstandigheden toch wordt gegeven zijn:

- a) invloeden van buitenaf, bijvoorbeeld het dweilen van het speeloppervlak;
- b) een speler lijkt geblesseerd;
- c) een team dat kennelijk op tijd speelt, vertraagt bijvoorbeeld de uitvoering van formele worpen, of een speler werpt de bal weg of geeft deze niet af;
- d) de bal raakt het plafond of iets dat boven het speeloppervlak hangt (11:1) en springt daardoor weg van de plaats waar de inworp moet worden genomen, zodat dit tot niet normale vertraging leidt.

Bij het vaststellen van de noodzaak om een time-out te geven in deze en andere situaties, moeten de scheidsrechters in het bijzonder in ogenschouw nemen of de spelonderbreking zonder time-out onredelijk nadeel zal opleveren voor één van de teams. Wanneer bijvoorbeeld tegen het eind van de wedstrijd een team met ruime afstand leidt, is het wellicht niet noodzakelijk om bij een korte

onderbreking om het speeloppervlak te dweilen, een time-out te geven. Wanneer het team, dat door het niet geven van een time-out benadeeld wordt, juist dat team is dat op welke wijze dan ook het spel vertraagt of op tijd speelt, is het duidelijk dat er geen grond is om een time-out te geven.

Een andere belangrijke factor is de verwachte duur van de onderbreking. De duur van een blessurebehandeling is vaak moeilijk in te schatten, daarom kan het veiliger zijn om een time-out te geven. Aan de andere kant moeten de scheidsrechters niet te snel voor een time-out beslissen, alleen omdat de bal het speelveld verlaten heeft. In die gevallen is de bal vaak snel terug om verder te spelen. Zo niet, moeten de scheidsrechters hun aandacht richten op het snel in het spel brengen van een reservebal (3:4), om zo een time-out te voorkomen.

Nu de verplichte time-out in relatie met 7-meterworpen is vervallen, kan het toch nodig zijn om, op basis van subjectieve beoordeling van een situatie, in lijn met de zojuist behandelde principes, toch een time-out te geven. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als één van de teams de uitvoering duidelijk vertraagt, met inbegrip van het wisselen van de doelverdediger of de werper.

3. Team time-out (2:10)

Elk team heeft het recht op één teamtime-out van één minuut per speelhelft van de reguliere speeltijd (echter niet gedurende de verlengingen).

Een teamofficial van het team, die een teamtime-out wil aanvragen, moet een "groene kaart" voor de tijdwaarnemer op de tafel leggen (aanbevolen wordt, dat de groene kaart een formaat heeft van ongeveer 15 x 20 cm waarop aan beide zijden een grote "T" staat).

Een team kan slechts een teamtime-out aanvragen, als zij in balbezit is (bal in spel of bij spelonderbreking). Onder de voorwaarde dat het team het balbezit niet verliest voordat de tijdwaarnemer heeft kunnen fluiten (in dat geval moet de groene kaart aan het team worden teruggegeven), wordt de teamtime-out direct aan het team toegekend.

De tijdwaarnemer onderbreekt dan het spel door een fluitsignaal en stopt de klok (2:9). Hij geeft het handgebaar voor time-out (nummer 15) en wijst met gestrekte arm naar het aanvragende team.

De groene kaart wordt op de tafel gezet aan de zijde van het aanvragende team en blijft daar gedurende de duur van een teamtime-out staan.

De scheidsrechters bevestigen de teamtime-out, waarna de tijdwaarnemer een andere klok in werking stelt voor de controle van de teamtime-out. De secretaris noteert de tijd op het wedstrijdformulier bij het betreffende team en de betreffende speelhelft.

Gedurende de teamtime-out moeten de spelers en de teamofficials zich in de buurt van hun wisselruimte bevinden, op het speeloppervlak of in de wisselzone. De scheidsrechters blijven op het midden van het speelveld. Één van hen zal zich kort voor overleg naar de wedstrijdtafel begeven ten behoeve van afstemming.

Overtredingen volgens regel 16, gedurende een teamtime-out hebben dezelfde gevolgen als overtredingen gedurende de speeltijd (16:10). Het is hierbij niet van belang of de betreffende speler of official zich op of buiten het speeloppervlak bevindt. Vanzelfsprekend kan er ook een waarschuwing, een 2-minuten uitsluiting of diskwalificatie gegeven volgens de regels 16:1-3 en 16:6-9 voor onsportief gedrag (8:7-10) of overtredingen die vallen onder regel 8:6b gegeven worden.

Na 50 seconden geeft de tijdwaarnemer door middel van een geluidssignaal aan, dat het spel binnen 10 seconden moet worden hervat.

De teams zijn verplicht om bij het einde van de teamtime-out klaar te staan om het spel te hervatten. Het spel wordt hervat met de worp die uitgevoerd moest worden toen de teamtime-out werd gegeven, of met een vrije worp voor het team dat de teamtime-out heeft aangevraagd, op de plaats waar de bal zich vóór de onderbreking bevond.

De tijdwaarnemer zet de klok weer in werking bij het influiten door de scheidsrechter.

4. Passief spel (7:11-12)

A. Algemene richtlijnen.

Het handhaven van de regelvoorschriften met betrekking tot passief spel heeft tot doel om niet-aantrekkelijk en bewuste spelvertraging te voorkomen. Voorwaarde daarvoor is, dat de scheidsrechters gedurende de gehele wedstrijd passieve speelwijzen consequent onderkennen en beoordelen.

Passief spel kan gedurende alle spelfasen van de aanval voorkomen, dus tijdens het overbruggen van het speelveld, in de opbouw- en in de afsluitingsfase.

Passief spel zal vooral vaker voorkomen in de volgende spelsituaties:

- wanneer een team een kleine voorsprong heeft tegen het einde van de wedstrijd;
- wanneer een team in ondertal speelt vanwege een uitsluiting;
- wanneer de tegenpartij superieur is, vooral in de verdediging.

De criteria, die hierna nader worden toegelicht, komen tijdens de wedstrijd zelden alleen voor, maar moeten door de scheidsrechters in hun totaliteit worden beoordeeld. Meer specifiek moet rekening gehouden worden met de invloed van actieve verdedigingsarbeid, volgens de regels uitgevoerd.

B. Het gebruik van het waarschuwingsteken.

Het waarschuwingsteken zou vooral in de volgende situaties gegeven moeten worden:

B1. Waarschuwingsteken bij langzame spelerswissel of langzame overbrugging van het speelveld.

Beoordelingscriteria zijn vooral:

- spelers wachten midden op het speelveld tot spelerswissels zijn voltooid;
- een speler vertraagt de uitvoering van een vrije worp (hij doet net of hij niet weet waar de worp moet worden genomen), bij een beginworp (de doelverdediger haalt de bal langzaam op, speelt deze opzettelijk slecht naar het midden of brengt deze langzaam naar het midden), bij een uitworp of inworp, nadat het team al eerder is vermaand;
- een speler is stilstaand aan het tippen;
- de bal wordt teruggespeeld op de eigen speelhelft, zelfs zonder dat de tegenstander druk uitoefent.

B2. Bij vertraagde spelerswissel tijdens de opbouwfase in de aanval.

Kenmerkende beoordelingscriteria zijn:

- alle spelers hebben hun aanvalsposities ingenomen;
- het team start de opbouwfase met het voorbereidende samenspel;
- en pas dan volgt er een spelerswissel van het aanvallende team.

Commentaar:

Een team, dat vanaf de eigen helft een break-out speelt, maar er niet in slaagt om op de helft van de tegenpartij daaruit direct tot een doelschot te komen, mag aansluitend nog overgaan tot een spelerswissel.

B3. Waarschuwingsteken bij een te lange opbouwfase.

In principe moet een team de gelegenheid krijgen om de aanval op te bouwen met het daarbij behorende samenspel.

Kenmerkende beoordelingscriteria voor een té lange opbouwfase zijn:

- het lukt de aanval niet om de aanval doelgericht af te ronden;

Commentaar:

Er is sprake van een doelgerichte afrondingsfase indien het team in balbezit tactische middelen

gebruikt, een ruimtevoordeel creëert ten opzichte van de verdediging, of indien zij, vergeleken met de voorafgaande opbouwfase, duidelijk het tempo versnellen.

- herhaaldelijk op en neer spelen van de bal, terwijl de spelers stilstaan of van het doel weg bewegen;
- herhaaldelijk stuiten op dezelfde plaats;
- bij 1-tegen-1-acties: voortijdig afdraaien door de balbezitter, wachten op spelonderbrekingen door de scheidsrechters, geen ruimtevoordeel voor de balbezitter ten opzichte van de verdediger;
- actieve verdedigingsacties: actief spel van de verdediging verhindert de tempoversnellingen van de aanval, bijvoorbeeld door het sperren van pass- en loopwegen;
- een bijzonder beoordelingscriterium voor een te lange opbouwfase is het niet kunnen komen tot een duidelijke tempoversnelling door het aanvallende team tussen de opbouw- en afsluitingsfase.

C. Hoe moet het waarschuwingsteken gegeven worden?

Indien een scheidsrechter (veld- of doelscheidsrechter) de ontwikkeling van passief spel onderkent, doet hij zijn arm omhoog (gebaar 17) Dit doet hij om aan te geven, dat het team geen poging doet om een kans voor een doelschot uit te spelen. De andere scheidsrechter moet dan dit signaal overnemen.

Het waarschuwingsteken geeft aan, dat de balbezittende partij geen poging onderneemt, om een duidelijke scoringskans te creëren of herhaaldelijk de voortzetting van het spel vertraagt.

Het waarschuwingsteken moet aangehouden worden tot:

- de aanval voorbij is;
- het gebaar niet langer geldig is (zie onderstaand aanwijzing).

Een aanval begint bij het in balbezit komen en eindigt op het moment, dat er een doelpunt wordt gemaakt of bij balverlies.

Het waarschuwingsteken is normaal gesproken gedurende de hele rest van de aanval van toepassing. Tijdens een aanval zijn er echter 2 situaties, waarin de beoordeling "passief spel" niet langer geldig is en het gebaar wordt opgeheven:

- a. Het balbezittende team voert een schot op doel uit en de bal stuit van het doel of van de doelverdediger weer terug het speelveld in, of de bal gaat over de zijlijn;
- b. Een speler of een teamofficial van de verdedigende partij krijgt een persoonlijke straf vanwege een overtreding of vanwege onsportief gedrag, volgens regel 16.

In beide situaties moet het team in balbezit tijd voor een nieuwe opbouwfase worden gegeven.

D. Hoe te handelen na het geven van het waarschuwingsteken?

Na het geven van het waarschuwingsteken moeten de scheidsrechters het balbezittende team de gelegenheid geven hun speelwijze te veranderen. (Hierbij moeten de scheidsrechters rekening houden met het prestatieniveau op verschillende leeftijd en met de verschillen in klasse.) Zo wordt het gewaarschuwde team de gelegenheid geboden om een doelgerichte aanvalshandeling voor te bereiden. Onderneemt het balbezittende team geen herkenbare poging om tot een doelschot te komen, dan beslist een van de scheidsrechters dat er sprake is van passief spel (7:11-12) (zie de onderstaande beoordelingscriteria voor het handelen na het geven van het waarschuwingsteken).

Beoordelingscriteria nadat het waarschuwingsteken gegeven is:

D1. Aanvallend team:

- geen duidelijke tempoversnelling;
- geen duidelijke actie richting doel;
- 1-tegen-1-actie, waarbij niet geprobeerd wordt om ruimtevoordeel te halen;
- vertraging bij het spelen van de bal (bijvoorbeeld op basis van het blokkeren van passwegen door het verdedigende team).

D2. Verdedigende team:

- Het verdedigende team probeert door reglementaire actieve spelwijzen een tempoversnelling, respectievelijk een doelgerichte aanvalsactie te verhinderen;
- Er mag niet besloten worden tot passief spel, als de agressieve verdediging door voortdurende overtredingen de aanvalsgolf verstoort.

E. Aanhangsel.

Kenmerken van tempoverlaging

- Spel in de breedte, in plaats van in de diepte, richting doel.
- Veel kriskras loopbewegingen zonder druk op de verdediging.
- Geen actie in de diepte, bijvoorbeeld door 1-tegen-1-acties of alleen passes naar spelers die zich tussen de doelgebiedlijn en de vrijeworpleijn bevinden.
- Voortdurende heen en weer spelen tussen twee spelers, zonder duidelijke tempoversnelling met acties richting doel.
- De bal wordt meerdere keren via alle spelposities (hoek-, cirkel-, en opbouwspeler) gespeeld, zonder dat een duidelijke tempoversnelling met acties richting doel herkenbaar zijn.

Kenmerken van 1-tegen-1-acties, waarbij niet geprobeerd wordt ruimtevoordeel te behalen, zijn onder andere:

- 1-tegen-1-acties in een situatie, waarbij (duidelijk) geen doorbraakruimte aanwezig is (de doorbraakruimte wordt door meerdere tegenspelers geblokkeerd),
- 1-tegen-1-acties zonder herkenbare poging om door te breken,
- 1-tegen-1-actie met het doel uiteindelijk een vrije worp toegekend te krijgen (bijvoorbeeld door zich vast te laten pakken zonder de 1-tegen-1-actie af te breken ondanks een mogelijk tot doorbreken.

Kenmerken van een regelconforme actieve verdediging:

- Poging, om spelonderbrekingen te voorkomen, zonder overtredingen,
- Loopwegen van de aanvallers blokkeren, ten dele zelfs door 2 spelers,
- Passwegen blokkeren door (ver) uit te stappen,
- Offensieve verdedigingsacties, waardoor de aanvallers teruggedrongen worden,
- Provoceren dat de aanvallers passes moeten geven, terug naar ongevaarlijke posities.

5. De beginworp (10:3)

Als leidraad voor de uitleg van regel 10:3 moeten de scheidsrechters in aanmerking nemen dat de teams worden aangemoedigd om de beginworp snel uit te voeren. Dit betekent, dat de scheidsrechters niet overdreven precies moeten zijn en niet naar mogelijkheden moeten zoeken om, een team dat de beginworp snel wil uitvoeren, terug te fluiten of te bestraffen.

Zo moeten de scheidsrechters vermijden, dat het opschrijven of andere taken hun mogelijkheid beïnvloeden om snel de posities van spelers te overzien. De veldscheidsrechter moet gereed zijn om direct te fluiten wanneer de werper de juiste plaats heeft bereikt, vooropgesteld dat er geen correctie nodig is van andere spelers. De scheidsrechters moeten bovendien in aanmerking nemen dat de medespelers van de werper de middenlijn mogen overschrijden zodra het fluitsignaal heeft geklonken (Dit is een uitzondering op de basisregel bij de uitvoering van formele worpen).

Hoewel de regel zegt dat de werper op de middenlijn moet staan op een afstand van maximaal 1,5 meter van het midden, moeten de scheidsrechters niet overdreven precies zijn en niet tot op de centimeter nauwkeurig kijken.

Het is hoofdzaak, dat in dit verband onredelijkheid en onduidelijkheid over wanneer en waar een beginworp wordt uitgevoerd, voor de tegenstander wordt vermeden.

Bovendien is het middelpunt op de meeste speeloppervlakken niet aangegeven en bij vele speeloppervlakken is de middenlijn zelfs door middencirkelreclame onderbroken. In die gevallen moeten zowel de werper als de scheidsrechters de juiste positie inschatten, waarbij elk vasthouden aan exactheid als onrealistisch en misplaatst moet worden aangemerkt.

6. Definitie van een “vrije doelkans” (14:1)

Op grond van spelregel 14:1 is er sprake van een “vrije doelkans”, indien:

a) een speler, die staat aan de doelgebiedlijn van de tegenstander en reeds bal en lichaam onder controle heeft, de gelegenheid krijgt om tot een worp op het doel te komen, zonder dat een tegenstander de kans heeft de doelworp met toegestane middelen te voorkomen;

dit geldt ook, wanneer een speler nog niet in balbezit maar vlak daarvoor in balbezit kan komen. Er mag geen tegenspeler de mogelijkheid hebben om de balaanname met toegestane middelen te voorkomen.

b) een speler, die bal en lichaam onder controle heeft, bij een aanval alleen op de doelverdediger afloopt (of dribbelt), zonder dat een tegenstander een kans heeft zich voor hem te plaatsen om de aanval af te stoppen;

dit geldt ook, wanneer een speler nog niet in balbezit is, maar vlak voordat hij in balbezit kan komen, en de doelverdediger door een botsing volgens 8:5 commentaar deze balaanname verhindert. In dit bijzondere geval zijn de posities van de verdedigers niet van belang.

c) een doelverdediger zijn doelgebied heeft verlaten en een tegenstander, met bal en lichaam onder controle, een ongehinderde kans heeft om de bal in het lege doel te werpen.

7. Onderbreking door tijdwaarnemer of een gedelegeerde. (18:1)

Als de tijdwaarnemer of een gedelegeerde ingrijpt, als de wedstrijd al is onderbroken, dan wordt het spel weer hervat met de worp die correspondeert met de reden van de onderbreking.

Als de tijdwaarnemer of de gedelegeerde ingrijpt en daarbij de wedstrijd onderbreekt als de bal in het spel is, dan gelden de volgende regels:

A. Bij een foutieve wissel of het illegaal betreden van het speelveld door een speler (regels 4:2-3, 5-6)

De tijdwaarnemer of de gedelegeerde moet het spel onmiddellijk onderbreken, zonder acht te slaan op het “voordeel” concept volgens regels 13:2 en 14:2. Als wegens een dergelijke onderbreking vanwege een overtreding van het verdedigende team een duidelijke scoringskans wordt verijdeld, moet volgens regel 14:1a een 7-meterworp worden toegekend.

In alle andere gevallen wordt het spel met een vrije worp hervat.

De overtredende speler wordt volgens regel 16:3a bestraft. Echter, indien een extra speler conform regel 4:6 het speelveld bij een duidelijke scoringskans, dan moet deze speler volgens regel 16:6b in verbinding met regel 8:10b worden bestraft.

B. Bij een onderbreking vanwege andere redenen, bijvoorbeeld vanwege onsportief gedrag in de wisselzone.

a. Door de tijdwaarnemer.

De tijdwaarnemer moet wachten tot de volgende spelonderbreking en dan de scheidsrechters informeren.

Onderbreekt de tijdwaarnemer het spel voortijdig, dan wordt het weer gestart met een vrije worp van dat team, dat op het tijdstip van onderbreking in balbezit was. Wordt het spel voortijdig onderbroken door een overtreding van het verdedigende team en wordt daardoor een duidelijke scoringskans verijdeld, dan moet volgens 14:1b een 7-meterworp worden toegekend.

(Hetzelfde geldt, indien een tijdwaarnemer het spel wegens een aangevraagde teamtime-out onderbreekt en de scheidsrechters, op grond van de verkeerde timing, deze teamtime-out weigeren. Wordt door het tijdstip van de onderbreking een duidelijke scoringskans verijdeld, dan moet men tot een 7-meterworp besluiten.

De tijdwaarnemer is niet bevoegd, een persoonlijke straf uit te spreken tegen een speler of teamofficial. Dit geldt ook voor de scheidsrechters als zij de overtreding niet zelf hebben waargenomen. In een dergelijk geval kunnen zij alleen maar een informele vermaning uitspreken. Bij overtredingen volgens regel 8:6 of 8:10 moeten zij dan bovendien een schriftelijk

rapport maken.

b. Door een gedelegeerde.

Technische gedelegeerden van de IHF, een continentale of een nationale federatie, die ingezet worden bij een wedstrijd, hebben het recht om de scheidsrechters te informeren over een beslissing met betrekking tot een overtreding van de regels, (met uitzondering van die gevallen, waarbij sprake is van beslissingen op basis van waarneming van feiten door de scheidsrechters) of met betrekking tot een overtreding van het wisselzonereglement.

De gedelegeerde kan het spel onmiddellijk onderbreken. In dat geval wordt het spel hervat met een vrije worp voor het team dat niet schuldig was aan de overtreding, die leidde tot de onderbreking.

Is de onderbreking veroorzaakt door een overtreding van het verdedigende team en wordt door de overtreding een duidelijke scoringskans vrijdeld, dan wordt een 7-meterworp toegekend volgens regel 14:1a.

De scheidsrechters zijn verplicht om persoonlijke straffen uit te spreken conform de instructies van de gedelegeerde.

De feiten, in verband met overtredingen volgens de regels 8:6 of 8:10 moeten bovendien schriftelijk worden gerapporteerd.

Wisselzonereglement

1.

De wisselzones bevinden zich links en rechts van het verlengde van de middenlijn tot aan het einde van de respectievelijke wisselbanken en indien de ruimte het toelaat, ook achter de wisselbanken (spelregels: afbeelding 1).

Het reglement voor evenementen / wedstrijden van de IHF en de continentale federaties schrijft voor, dat de wisselbanken van de teams 3,5 m vanaf de middenlijn beginnen en daarmee ook de coachingszone. Deze richtlijn geldt ook als aanbeveling voor wedstrijden op andere niveaus.

Aan de zijlijn vóór de wisselbanken mogen (over een afstand van minstens 8 meter aan beide zijden van de middenlijn) geen voorwerpen van welke aard ook staan.

2.

Slechts de spelers en de teamofficials die op het wedstrijdformulier staan, mogen zich in de wisselzone bevinden (regel 4:1-2).

Mocht de aanwezigheid van een tolk noodzakelijk zijn, dan moet deze achter de wisselbank plaatsnemen.

3.

De teamofficials van een team moeten in de wisselzone volledig gekleed zijn in sport- of burgerkleding. Kleuren, die tot verwisseling met de spelers van de tegenstander kunnen leiden, zijn niet toegestaan.

4.

De secretaris / tijdwaarnemer ondersteunt de scheidsrechters bij de controle op de bezetting van de wisselzone voor en tijdens de wedstrijd.

Als het voor de wedstrijd tot overtredingen van het wisselzonereglement komt, mag de wedstrijd pas beginnen indien de overtredingen zijn opgeheven. Komt het tijdens de wedstrijd tot zulke overtredingen, dan mag de wedstrijd na de eerstvolgende spelonderbreking pas weer beginnen als de zaak geregeld is.

5.

De teamofficials hebben het recht en de plicht om hun team ook tijdens de wedstrijd te leiden en te begeleiden op een faire en sportieve wijze en met in achtname van de regels. In principe dienen zij op de wisselbank te zitten.

Het is de officials echter toegestaan zich in de wisselzone te bewegen. De wisselzone is de ruimte voor de wisselbank en ook wanneer het mogelijk is achter de bank.

Dit bewegen in deze ruimte is toegestaan om tactische aanwijzingen te geven en medische begeleiding te geven. Principieel mag slechts een official tegelijkertijd staan of bewegen.

De official is het uiteraard toegestaan om de wisselzone te verlaten wanneer hij een team time-out wil aanvragen. Het is de officials echter niet toegestaan de wisselzone met de groene kaart te verlaten om aan de tijdwaarnemerstafel daar te wachten tot het moment van aanvragen.

In bijzondere situaties, bijvoorbeeld bij het nodige overleg met de secretaris / tijdwaarnemer, is dat ook aan de teamverantwoordelijke toegestaan.

In beginsel dienen de spelers in de wisselruimte op de wisselbank te zitten.

Het is de spelers echter *toegestaan* zich:

- voor warming-up, zonder bal, achter de wisselbank te bewegen, als de beschikbare ruimte dat toelaat en het niet storend is.

Het is de teamofficials en de spelers *niet toegestaan*:

- op provocerende, protesterende of op enige andere wijze op onsportieve manier (spraak, mimiek of gebaren) een scheidsrechter, waarnemer, secretaris/tijdwaarnemer, speler, teamofficial of toeschouwer tegemoet te treden of te beledigen;
- de wisselruimte te verlaten met het doel het spel te beïnvloeden.

Van officials en spelers wordt over het algemeen verwacht dat zij in de wisselzone van het eigen team blijven.

Mocht een official ondank dat toch de wisselzone verruilen voor een andere positie, dan verliest hij het recht of zijn team te leiden en aanwijzingen te geven en moet naar de wisselzone terugkeren om dit recht weer te verkrijgen

Meer algemeen geldt, dat de spelers en teamofficials gedurende de gehele wedstrijd onder het gezag van de scheidsrechters blijven en dat de normale regels voor persoonlijke straffen van toepassing blijven ook als de speler of teamofficial besluit om een positie in te nemen weg van het speelveld en de wisselzone. Daarom dienen onsportief gedrag en grof onsportief gedrag op dezelfde manier te worden bestraft alsof de overtreding plaatsvond op het speelveld of in de wisselzone.

6.

Bij overtreding van het gestelde in het wisselzonereglement, zijn de scheidsrechters verplicht overeenkomstig de regels 16:1b, 16:3d of 16:6b (waarschuwing, uitsluiting, diskwalificatie) te handelen.

